

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Värdering enligt IAS 39

- Hur har de nya omklassificeringsmöjligheterna påverkat bankerna?

Kandidatuppsats i företagsekonomi
Externredovisning och Företagsanalys
Vårterminen 2009

Handledare: Gunnar Rimmel

Författare: Heléne Höglund 851202
Matilda Åman 870914

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Externredovisning och Företagsanalys, Kandidatuppsats, VT 2009

Författare: Heléne Höglund och Matilda Åman

Handledare: Gunnar Rimmel

Titel: *Värdering enligt IAS 39 – Hur har de nya omklassificeringsmöjligheterna påverkat bankerna?*

Bakgrund och problem: 13 oktober 2008 gjordes ändringar i IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering samt IFRS 7 Finansiella instrument: Upplýsningar. Ändringarna behandlar nya omklassificeringsmöjligheter för finansiella instrument som inte tidigare fanns och vilka blivit aktuella i och med finanskrisen.

Syfte: Att undersöka hur banker har tillämpat de nya omklassificeringsmöjligheterna och vilka effekter detta har fått.

Avgränsningar: Uppsatsen berör de fyra stora noterade svenska bankerna; Handelsbanken, Nordea, SEB samt Swedbank. Avgränsningen har gjorts med tanke på att banker har en stor andel finansiella instrument och således borde var några utav dem som skulle kunna påverkas mest av ändringen.

Metod: En studie gjordes av respektive banks årsredovisning för 2008. Det empiriska materialet analyserades sedan utifrån den teoretiska referensramen vilken utgörs av de delar av IAS 39 samt IFRS 7 som berör värdering av finansiella instrument, en redogörelse för verkligt värde kontra anskaffningsvärde samt en kort beskrivning av intressentteorin.

Återkoppling: Tre av de fyra undersökta bankerna har valt att omklassificera, främst till följd av förändrade marknadsvillkor. Omklassificeringarna har i huvudsak skett från verkligt värde till anskaffningsvärde. Betydelsen av dessa omklassificeringar är att bankerna redovisar ett bättre resultat och högre värderade finansiella tillgångar. Huruvida omklassificeringarna ger en bättre avspeglning är lite svårt att säga och kan bero på om det ses kort- eller långsiktigt.

Förslag till fortsatt forskning: Det skulle vara intressant att undersöka om bankerna har olika perspektiv på de förändrade marknadsvillkoren och om det är olika omständigheter, vilka de kallar förändrade marknadsvillkor, som gjort att de valt att omklassificera.

Förkortningar

EU	Europeiska Unionen
FASB	Financial Accounting Standards Board
FFV	Full Fair Value
FSF	Financial Stability Forum
G20	Group of Twenty
GAAP	Generally Accepted Accounting Principles
IAS	International Accounting Standard
IASB	International Accounting Standards Board
IASC	International Accounting Standards Committee
IFRS	International Financial Reporting Standard
IOSCO	International Organization of Securities Commissions
JWG	Joint Working Group
UFR	Uttalande från rådet för finansiell rapportering

Figurförteckning

Figur 4.1: Utdrag ur Not K17 Omklassificerade finansiella tillgångar
(Handelsbankens årsredovisning för 2008)

Figur 4.2: Utdrag ur Förvaltningsberättelsen; Omklassificeringar av värdepappersportföljer
(SEB:s årsredovisning för 2008)

Figur 4.3: Utdrag 2 ur Förvaltningsberättelsen; Omklassificeringar av värdepappersportföljer
(SEB:s årsredovisning för 2008)

Figur 4.4: Utdrag 3 ur Förvaltningsberättelsen; Omklassificeringar av värdepappersportföljer
(SEB:s årsredovisning för 2008)

Figur 4.5: Utdrag Not 44; Omklassificeringar av finansiella tillgångar
(Swedbanks årsredovisning för 2008)

Innehåll

1	INLEDNING	5
1.1	BAKGRUND	5
1.2	PROBLEMDISKUSSION	6
1.3	FRÅGESTÄLLNING	7
1.4	AVGRÄNSNING	8
1.5	SYFTE	8
1.6	DISPOSITION	8
2	TEORETISK REFERENSRAM	9
2.1	INTRESSENTTEORI	9
2.2	KVALITATIVA EGENSKAPER	9
2.3	FINANSIELLA INSTRUMENT	10
2.3.1	<i>Definitioner</i>	11
2.3.2	<i>Tillämpningsområde</i>	12
2.3.3	<i>Kategorisering</i>	12
2.3.4	<i>Värdering</i>	13
2.3.5	<i>Värdeförändringar</i>	15
2.3.6	<i>Upplysningar</i>	15
2.4	FÖRÄNDRINGAR I IAS 39 SAMT I IFRS 7	17
2.5	VERKLIGT VÄRDE KONTRA ANSKAFFNINGSVÄRDE	18
3	METOD	21
3.1	ÄMNESVAL OCH AVGRÄNSNINGAR	21
3.2	TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	21
3.3	METODVAL	22
3.4	VETENSKAPLIGHET	23
3.5	KÄLLKRITIK	24
4	EMPIRI	25
4.1	HANDELSBANKEN	25
4.1.1	<i>Kategorisering</i>	25
4.1.2	<i>Värdering</i>	26
4.1.3	<i>Värdeförändringar</i>	26
4.1.4	<i>Omklassificeringar</i>	27
4.2	NORDEA	28
4.2.1	<i>Kategorisering</i>	28
4.2.2	<i>Värdering</i>	28
4.2.3	<i>Värdeförändringar</i>	29
4.2.4	<i>Omklassificeringar</i>	29
4.3	SEB	30
4.3.1	<i>Kategorisering</i>	30
4.3.2	<i>Värdering</i>	30
4.3.3	<i>Värdeförändringar</i>	31
4.3.4	<i>Omklassificeringar</i>	31
4.4	SWEDBANK	33
4.4.1	<i>Kategorisering</i>	33
4.4.2	<i>Värdering</i>	33
4.4.3	<i>Värdeförändringar</i>	34
4.4.4	<i>Omklassificeringar</i>	34
5	ANALYS	36
5.1	TILLÄMPNING AV KATEGORISERINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPERNA	36
5.2	OMKLASSIFICERINGAR	37
6	ÅTERKOPPLING	41
6.1	FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING	41
	KÄLLFÖRTECKNING	42

1 Inledning

Inledningen kommer kort att behandla utvecklingen av International Accounting Standards Board samt IAS 39. I nästa steg förs en problemdiskussion som leder fram till den valda frågeställningen. I samband med frågeställningen presenteras också syftet med och avgränsningen i uppsatsen. Inledningen avslutas med dispositionen för uppsatsen.

1.1 Bakgrund

Då redovisningen tidigare utvecklades och reglerades nationellt har det inneburit stora skillnader i redovisningen mellan länder (Marton, Falkman, Lumsden, Pettersson & Rimmel, 2008). Utveckling har skett i två olika civilrättsliga traditioner; den kontinentala och den anglosaxiska. Den stora skillnaden mellan de båda traditionerna är att den kontinentala traditionen i större utsträckning bygger på nedskrivna lagar. I den anglosaxiska traditionen har istället sedvanerätten varit grunden (Smith, 2006).

Skillnaderna har skapat ett behov av att harmonisera redovisningen, då det tidigare varit svårt att göra jämförelser mellan företag i olika länder (Marton et al., 2008). Den internationella harmoniseringen av redovisningen sker främst inom ramarna för International Accounting Standards Board, vilket brukar förkortas med IASB (Smith, 2006).

År 1973 grundades föregångaren till IASB, International Accounting Standards Committee (IASC), genom ett avtal som slöts mellan redovisningsorgan i flera länder (Deloitte, 2009a). IASC:s arbete skulle göra jämförelser mellan företag i olika länder lättare. Trots att IASC hade arbetat med normgivning sedan 1970-talet var det få länder som implementerade dess standarder vilka benämns International Accounting Standards (IAS). Inte förrän i början av 1990-talet började europeiska länder tillåta tillämpning av IASC:s standarder (Marton et al., 2008).

Den 1 april 2001 ombildades IASC till IASB, då IASC märkt ett behov av omstrukturering för att de på ett effektivt sätt skulle kunna fortsätta utföra sitt arbete (Deloitte, 2009). De standarder som började ges ut av IASB kallas International Financial Reporting Standards (IFRS). I slutet av 1990-talet blev IASB det naturliga valet i Europeiska Unionen (EU) på grund av att behovet av harmonisering för noterade företag ökade. År 2002 beslutades det att alla noterade företag inom EU från och med år 2005 skulle tillämpa IFRS i sina koncernredovisningar (Marton et al., 2008).

En av de standarder som har utvecklats av IASB och sedan antagits av EU är IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. Denna standard har rötter så långt tillbaka som till 1988. Den var då en del av ett projekt som gjordes i samarbete med Canadian Institute for Chartered Accountants. Detta samarbete ledde till ett första förslag 1991 som dock mötte stort motstånd vilket i sin tur ledde fram till ett nytt förslag 1994. Dock bedömde IASC att det inte var rätt tidpunkt för en standard som behandlade värdering av finansiella instrument. Projektet delades därför upp i två faser; först IAS 32 Finansiella instrument: Klassificering som sedan i framtiden skulle följas av en standard för redovisning och värdering (Walton, 2004).

År 1998 påtalade International Organization of Securities Commissions (IOSCO) att det behövdes en standard som behandlar redovisning och värdering av finansiella instrument. Följaktligen återupptogs arbetet med att utveckla IAS 39. Detta arbete kantades av svårigheter och det fanns till och med förslag på att ge upp tanken på att utveckla en egen standard för finansiella instrument och anta de amerikanska reglerna tillsviðare (Walton, 2004). Den första versionen av IAS 39 blev tillämplig från första januari 2001 (Deloitte, 2009b).

1.2 Problemdiskussion

IASB:s regelverk IFRS är komplext och implementeringen krävde mycket av bolagen i form av både tid och kostnader. Framförallt innebar de nya reglerna en avsevärd ökning av tilläggsupplysningar i årsredovisningarna. Enligt en undersökning gjord av Öhrlings PricewaterhouseCoopers, avseende hur väl svenska börsbolag klarar upplysningskraven inom IFRS, har det skett en gradvis utveckling mellan åren 2005 och 2007 och de flesta bolag höll år 2007 en bra kvalitet på sina årsredovisningar. Dock visar rapporten att långt ifrån alla bolag hade följt alla regler. Exempelvis kan nämnas att bara drygt hälften av bolagen i undersökningen hade följt formatet för presentation av förändringar i eget kapital som anges i IAS 1 Utformning av finansiella rapporter och Uttalande från rådet för finansiell rapportering 8 (UFR 8). Ett annat vanligt fel är att lämna upplysningar om redovisningsprinciper som inte tillämpas av företaget. Endast de redovisningsprinciper som tillämpas och som underlättar för användaren att förstå den finansiella rapporten behöver vara med. Många bolag har heller inte anpassat redovisningsprinciperna efter sin egen verksamhet, utan använt färdiga mallar (Öhrlings PricewaterhouseCoopers, 2008).

Bäckström (2009) anser det vara en tuff utmaning att tillämpa IFRS, men menar ändå att regelverket är här för att stanna. Tillämpningen är resurskrävande, men ger å andra sidan ökad kvalitet och jämförbarhet mellan företag i olika länder. För revisorernas del innebär detta att mycket ansvar har förskjutits från nationell till internationell nivå. Regelverket kan också anses missgynna de mindre revisionsbyråerna som inte har lika mycket resurser att lägga ned på detta komplexa och föränderliga regelverk (Bäckström, 2009).

IFRS är till stor del anpassat efter en "normal" situation och effektiva marknader, vilket gör det svårt att tillämpa vid den finanskris som råder (Bäckström, 2009). IASB ser dock ständigt över de redovisningsproblem som uppstår på grund av finanskrisen och försöker vidta nödvändiga åtgärder. Förutom de problem som de själva identifierar lyssnar de även på vad andra internationella organ såsom exempelvis Group of Twenty (G20) och the Financial Stability Forum (FSF) kommit fram till. IASB har också ett nära samarbete med sin amerikanska motsvarighet; Financial Accounting Standards Board (FASB) (International Accounting Standards Board, 2009).

En av de åtgärder som IASB vidtagit innebär ändringar av IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering och IFRS 7 Finansiella instrument: Upplysningar. Ändringarna i IAS 39 innebär en möjlighet att under vissa restriktioner omklassificera vissa finansiella instrument (International Accounting Standards Board, 2008a). Omklassificeringen påverkar om tillgången ska tas upp till verkligt värde eller upplupet anskaffningsvärde i redovisningen. Hur företagen ska upplysa om gjorda omklassificeringar framgår av ändringarna i IFRS 7 (Finansinspektionen, 2008).

Redan 2002 då de nya internationella redovisningsstandarderna skulle godkännas av EU för första gången uppstod problem kring IAS 39. Synen på den föreslagna standarden skiljde sig åt både mellan de olika europeiska länderna och mellan Europa och IASB. De främsta andledningarna till diskrepansen inom Europa var att de nya standarderna stämde mer överens med den anglosaxiska traditionen än med den kontinentala traditionen och att det var så många olika organisationer med i beslutsprocessen. Ett tecken på att Europa och IASB inte hade samma synsätt vad gällde IAS 39 var att i stort sett alla viktiga internationella redovisningsstandarder hade godkänts av EU i april 2004, men för IAS 39 ville EU ha längre betänketid (Dewing & Russell, 2008).

Dessutom är frågor kring hur finansiella instrument ska redovisas komplicerade. De svåraste frågorna är hur värdet på balansdagen ska mätas, hur vinster och förluster ska redovisas och hur riskerna med de finansiella instrumenten ska bedömas och redovisas. Övergången till IFRS betydde för de flesta företag en omställning från redovisning till anskaffningsvärde till redovisning till verkligt värde. Argumenten för användning av verkligt värde var att det skulle ge bättre transparens och jämförbarhet mellan företag. Motargumenten var att det skulle ge större fluktuationer i företagens balansräkningar och att beräkningsmodellerna för verkligt värde skulle skilja sig åt mellan olika företag. Utöver detta befarades också att det kunde ge makroekonomiska konsekvenser. Större fluktuationer i bankers balansräkningar skulle kunna leda till att bankerna blev sämre rustade för att klara en finanskris och dessutom göra att krisen förvärrades. På grund av detta togs två delar i det ursprungliga förslaget bort innan standarden slutligen godkändes av EU i november 2004 (Dewing & Russell, 2008).

De ändringar som gjorts i IAS 39 och IFRS 7 är ett led i att harmonisera redovisningen mellan länder då liknande omklassificeringar redan är tillåtna för företag som följer United States Generally Accepted Accounting Principles, förkortat GAAP. Ledande befattningshavare och finansministrar inom EU hade redan innan påtalat oro för risken att företag som följer IFRS skulle missgynnas gentemot andra och IASB hörsammade detta. Med tanke på det finansiella läget i världen ansåg IASB det dessutom viktigt att få till stånd dessa ändringar så snabbt som möjligt (International Accounting Standards Board, 2008a). Ändringarna offentliggjordes 13 oktober 2008 och antogs av EU-kommissionen två dagar senare. Tillämpning är tillåten från 1 juli 2008 (Finansinspektionen, 2008).

1.3 Frågeställning

En fråga som väcks med avseende på ändringarna i IAS 39 är vilken betydelse som de fått för företag som tillämpar standarden. En stor fråga blir också hur många som har utnyttjat den nya möjligheten med tanke på dagens finanskris.

Utifrån den problemdiskussion som har förts, har följande primära frågeställning växt fram;

- Vad har omklassificeringsmöjligheten i IAS 39 fått för betydelse för banker som redovisar enligt IFRS?

Följande sekundära frågor blir utifrån den primära frågeställningen intressanta att undersöka;

- Följer bankerna de kategoriserings- och värderingsprinciper som gäller för finansiella instrument?
- Hur många banker har utnyttjat den nya möjligheten att omklassificera?
- Ger en omklassificering och den medföljande redovisningen en bättre avspegling av värdet på de berörda finansiella instrumenten?

1.4 Avgränsning

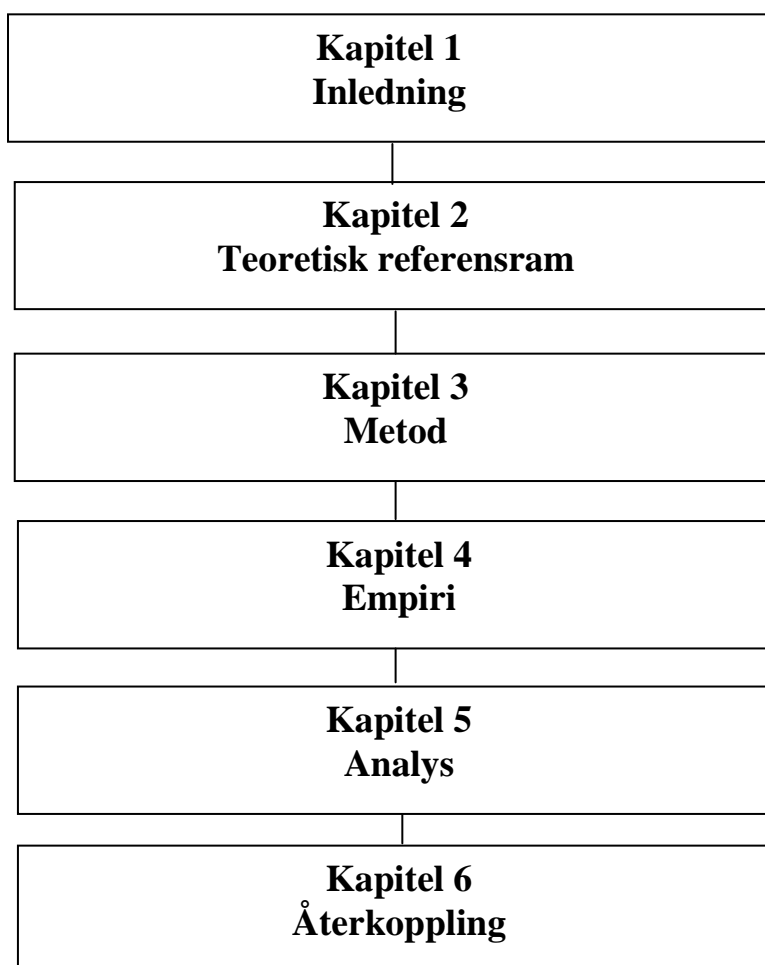
Författarna har framförallt avgränsat sig till att undersöka betydelsen av den nya omklassificeringsmöjligheten i IAS 39 för de fyra stora noterade svenska bankerna; Handelsbanken, Nordea, SEB samt Swedbank. Avgränsningen har gjorts med tanke på att banker har en stor andel finansiella instrument och således borde var några utav dem som skulle kunna påverkas mest av ändringen.

Vidare kommer endast de delar av IAS 39, IAS 32 samt IFRS 7 som behandlar tillämpningsområde, definitioner, kategorisering samt värdering av finansiella instrument att övergripande beröras. Fokus kommer att ligga på omklassificeringsmöjligheterna i IAS 39 samt de upplysningar som krävs i IFRS 7 utifrån dessa.

1.5 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilka av de fyra stora noterade svenska bankerna som har använt sig av möjligheten att omklassificera finansiella instrument som faller inom ramarna för ändringen i IAS 39. Framförallt syftar undersökningen till att ta reda på betydelsen för bankerna av den ändring som gjorts.

1.6 Disposition

2 Teoretisk referensram

Den teoretiska referensramen inleds med en beskrivning av intressentteorin. Därefter presenteras kvalitativa egenskaper som redovisningen ska ha, följt av en redogörelse för hur IAS 32, IAS 39 och IFRS 7 föreskriver att finansiella instrument ska kategoriseras och värderas samt vilka upplysningar som ska lämnas om dem. Vidare redogörs specifikt för förändringarna i IAS 39 och i IFRS 7 och slutligen följer en jämförelse mellan värdering till verkligt värde och värdering till anskaffningsvärde.

2.1 Intressentteori

Intressentteori är en normativ etisk teori som främst anses vara grundad av William E. Evan och R. Edward Freeman. Den går ut på att ett företag ska drivas på ett sätt som gynnar intressenterna. Med andra ord så ska ledningen agera som intressenternas agent. Det handlar också om vilka moraliska krav som ställs på företaget (Langtry, 1994).

Definitionen av vad som kännetecknar en intressent har utvecklats med tiden. Enligt den definition som var aktuell då Langtry (1994) skrev sin artikel handlar det om dem som har en fordran på företaget eller ett intresse i det. De som omfattas är främst kunder, leverantörer, anställda, aktieägare, det lokala samhället och ledningen vilken agerar som agent för de tidigare nämnda intressenterna. Även de som har moraliskt giltiga fordringar på företaget omfattas (Langtry, 1994).

Det är viktigt att tillgodose intressenternas rättigheter och de ska ges möjlighet att delta i beslut som påverkar deras välfärd avsevärt. Ledningen måste se till både företagets och intressenternas bästa och göra en så bra avvägning som möjligt. Intressentteorin innebär en förändring från det traditionella synsättet att bara se till ägarnas bästa och det finns de som är skeptiska till detta (Langtry, 1994).

Enligt Alpaslan, Green och Mitroff (2009) leder användande av intressentteorin vid en finansiell kris till att företag vidtar mer förebyggande och kanske även tillmötesgående åtgärder än annars trots att åtgärderna inte förväntas förbättra värdet på aktien (Alpaslan, Green & Mitroff, 2009).

2.2 Kvalitativa egenskaper

De standarder som IASB utvecklar är principbaserade och har sin utgångspunkt i en föreställningsram (Marton et al., 2008) vilken publicerades av IASC i juli år 1989 och sedan antogs av IASB i april 2001 (International Accounting Standards Board, 2001). Därefter har den även antagits av EU. I föreställningsramen tas kvalitativa egenskaper upp som redovisningen måste ha för att överhuvudtaget bli användbar (Marton et al., 2008).

Följande fyra kvalitativa egenskaper är, enligt föreställningsramen, de viktigaste som redovisningen ska ha (International Accounting Standards Board, 2001);

Begriplighet

Begriplighet innebär att informationen som lämnas i finansiella rapporter ska vara lätt att förstå för användaren (International Accounting Standards Board, 2001; Falkman, 2000; Marton et al., 2008). Dock förutsätts det att användaren har vissa förkunskaper samt att denne är beredd att analysera informationen med viss noggrannhet (International Accounting Standards Board, 2001).

Relevans

Relevans innebär att redovisningsinformationen ska vara användbar för beslut (International Accounting Standards Board, 2001; Smith, 2006). För att informationen ska vara relevant får den inte komma för långt efter den aktuella periodens slut eller med för stora intervaller (Smith, 2006), det vill säga vara tillgänglig då den behövs (Falkman, 2000).

Tillförlitlighet

Tillförlitlighet innebär att informationen inte får innehålla väsentliga felaktigheter eller vara vinklad (International Accounting Standards Board, 2001). Informationen är tillförlitlig om den ”på ett tillförlitligt sätt avbildar det den ämnar att avbilda” (Marton et al., 2008; s.26).

I finansiella rapporter måste informationens relevans ställas mot dess tillförlitlighet. Om informationen kommer sent kan den ha en högre tillförlitlighet på bekostnad av att den förlorar sin relevans. Det omvända kan föreligga om informationen kommer vid en tidpunkt då inte alla konsekvenser av en transaktion eller händelse är kända (International Accounting Standards Board, 2001).

Jämförbarhet

Jämförbarhet innebär att det ska gå att jämföra den information som lämnas i de finansiella rapporterna, dels mellan olika företag och dels mellan olika perioder för samma företag (Marton et al., 2008; Smith, 2006). ”Den principiella innebörden av jämförbarhet är att lika händelser och tillstånd ska redovisas på samma sätt” (Smith, 2006; s.30).

2.3 Finansiella instrument

I IASB:s standard IAS 32 Finansiella instrument: Klassificering anges att ”ett finansiellt instrument är varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag och en finansiell skuld eller ett egetkapitalinstrument i ett annat företag” (International Accounting Standards Board, 2008b; p.11). De flesta skulder och fordringar, som exempelvis leverantörs-skulder, kundfordringar, banklån, obligationer och aktier, uppfyller definitionen för finansiella instrument (Marton et al., 2008).

Den övergripande standarden vilken reglerar redovisningen av finansiella instrument heter IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. Standardens syfte är att ange de principer som gäller för hur redovisning och värdering av finansiella tillgångar, finansiella skulder samt vissa avtal avseende icke-finansiella poster ska göras. IAS 39 kompletteras av IAS 32 samt IFRS 7 Finansiella instrument: Upplysningar (International Accounting Standards Board, 2008c). IAS 32 anger hur finansiella instrument ska klassificeras som skulder eller eget kapital samt även principer för kvittning av finansiella tillgångar och finansiella skulder (International Accounting Standards Board, 2008b). IFRS 7 anger vilka upplysningar det krävs att företagen lämnar om finansiella instrument (International Accounting Standards Board, 2006).

2.3.1 Definitioner

I IAS 32 definieras förutom finansiella instrument även en finansiell tillgång, en finansiell skuld samt egetkapitalinstrument. I IAS 39 används de definitioner som återfinns i IAS 32 samt utöver dessa definitionen för bland annat derivat. I IAS 39 tas även definitioner som avser säkringsredovisning upp (International Accounting Standards Board, 2008c) Dock hamnar säkringsredovisning utanför frågeställningen för den här uppsatsen vilket gjort att författarna har valt att inte ta med definitionerna som berör detta område.

Finansiell tillgång och finansiell skuld

En finansiell tillgång är alla tillgångar som är kontanter, egetkapitalinstrument i ett annat företag, rätt att enligt avtal få kontanter eller en annan finansiell tillgång från ett annat företag samt rätt att enligt avtal byta en finansiell tillgång eller finansiell skuld med ett annat företag under förmånliga förhållanden. Om företaget istället har en förpliktelse att ge kontanter eller att byta en finansiell tillgång eller finansiell skuld på villkor som inte är förmånliga är det istället en finansiell skuld (International Accounting Standards Board, 2008b).

Även avtal som regleras i företagets egna egetkapitalinstrument är en finansiell tillgång eller en finansiell skuld. De finansiella instrument som inkluderas i ett sådant avtal får inte vara ett derivat vilket gör att företaget tar emot några av företagets egna egetkapitalinstrument. Däremot kan det vara ett derivat vilket inte regleras genom byte av ett kontantbelopp eller av en annan finansiell tillgång mot ett antal av företagets egna egetkapitalinstrument (International Accounting Standard Board, 2008b).

Egetkapitalinstrument

”Ett egetkapitalinstrument är varje form av avtal som innebär en residual rätt i ett företags tillgångar efter avdrag för alla dess skulder” (International Accounting Standards Board, 2008b; p.11). I IAS 32 anges två villkor som måste uppfyllas för att ett finansiellt instrument ska kunna klassas som ett egetkapitalinstrument (International Accounting Standards Board, 2008b).

Det första villkoret är att instrumentet inte får innehålla ett avtal enligt vilket företaget ska betala med kontanter eller en annan finansiell tillgång till ett annat företag alternativt byta en finansiell tillgång eller en finansiell skuld med ett annat företag under villkor som inte är förmånliga för företaget (International Accounting Standards Board, 2008b; p.16a).

Det andra villkoret som instrumentet måste uppfylla för att få klassas som ett egetkapitalinstrument innebär att om ett instrument skulle regleras i utgivarens egna egetkapitalinstrument får det inte vara ett derivat. Detta innebär att det inte finns något villkor att företaget som gett ut instrumentet ska betala med ett antal av sina egna egetkapitalinstrument. Dock får det vara ett derivat vilket bara regleras genom ett byte av ett bestämt kontantbelopp eller en annan finansiell tillgång mot ett bestämt antal av företagets egetkapitalinstrument (International Accounting Standards Board, 2008b).

Skillnaden mellan en finansiell skuld och ett egetkapitalinstrument är att en finansiell skuld innebär att den part som gett ut instrumentet enligt avtal antingen ska betala med kontanter eller en annan finansiell tillgång till motparten alternativt byta finansiella tillgångar eller finansiella skulder på villkor som inte är förmånliga för utgivaren (International Accounting Standards Board, 2008b).

Derivat

Ett derivat är ”rättigheten eller förpliktelsen att byta finansiella tillgångar eller skulder i framtiden” (Marton et al., 2008; s.337). Om bytet sker på förmånliga villkor är derivatet en finansiell tillgång, om det däremot sker på villkor som inte är förmånliga är derivatet en skuld (Marton et al., 2008).

Det finns tre kännetecken för ett derivat. Det första är att värdet på instrumentet förändras på grund av en underliggande variabel som till exempel ett råvarupris eller en valutakurs. Vidare kännetecknas ett derivat av att det inte krävs någon inledande nettoinvestering eller, om sådan ändå krävs, att denna är mindre än för andra liknande avtal vilka reagerar på ungefär samma sätt vid förändringar i marknadsfaktorerna. Det sista kännetecknet är att regleringen ska ske i framtiden (International Accounting Standards Board, 2008c).

Det finns derivat som är en del av ett sammansatt finansiellt instrument i vilket värdekontraktet inte är ett derivat. De derivaten kallas för inbäddade derivat och innebär att ”vissa av det sammansatta instrumentets kassaflöden varierar på ett sätt som liknar kassaflödena för fristående derivat” (International Accounting Standards Board, 2008c; p.10).

2.3.2 Tillämpningsområde

Samtliga tre standarder som behandlar redovisning och värdering av finansiella instrument ska tillämpas för alla typer av finansiella instrument (International Accounting Standards Board, 2008b; International Accounting Standards Board, 2008c; International Accounting Standards Board, 2006). Dock förekommer vissa tillgångar som uppfyller definitionen på finansiella instrument, men som ändå undantas från IAS 39 (Marton et al., 2008). Exempel på sådana tillgångar är innehav i dotterföretag, intresseföretag samt joint venturers, rättigheter och skyldigheter enligt leasingavtal och de rättigheter och förpliktelser som arbetsgivaren har för ersättningar till anställda efter avslutad anställning (International Accounting Standards Board, 2008c).

2.3.3 Kategorisering

I IAS 39 anges fyra olika kategorier i vilka finansiella instrument delas in (International Accounting Standards Board, 2008c).

Finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen.

Det finns två olika sätta att hamna i denna kategori. Det första innebär att den finansiella tillgången eller den finansiella skulden klassificeras som att den innehas för handel. För att en finansiell tillgång eller finansiell skuld ska få klassificeras på detta sätt måste den huvudsakliga avsikten vid förvärvet eller uppkomsten vara att instrumentet ska säljas eller återköpas på kort sikt. Den finansiella tillgången eller den finansiella skulden måste också vid det första redovisningstillfället ingå i en portfölj som innehåller identifierade finansiella instrument vilka nyligen har ett mönster av realiseringar av vinst på kort sikt eller vara ett derivat (International Accounting Standards Board, 2008c).

Det andra innebär att den finansiella tillgången eller den finansiella skulden identifieras som en post värderad till verkligt värde via resultaträkningen vid det första redovisningstillfället. Denna identifiering kan bara användas om ett kontrakt innehåller flera inbäddade derivat och om hela det sammansatta kontraktet kan identifieras som en finansiell tillgång eller finansiell skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen. Identifiering till en post värderad till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället är också tillåtet om en sådan identifiering ger mer relevant information (International Accounting Standards Board, 2008bc).

Investeringar som hålls till förfall.

Detta är finansiella tillgångar vilka företaget tänker och kan hålla till förfall. Undantag från detta är de poster som vid första redovisningstillfället identifieras som poster värderade till verkligt värde via resultaträkningen, de poster som identifieras som sådana finansiella instrument som kan säljas samt de som uppfyller definitionen på *lånefordringar och kundfordringar*. Även vissa typer av derivat är exkluderade. Om företaget under den nuvarande redovisningsperioden eller de två föregående har sålt eller omklassificerat för mer än ett ringa belopp i denna kategori innan den finansiella tillgången förfallit får den finansiella tillgången inte klassificeras som *Investeringar som hålls till förfall* (International Accounting Standards Board, 2008c).

Lånefordringar och kundfordringar

Detta är finansiella tillgångar vilka inte är derivat och som har fastställda eller fastställbara betalningar, men som inte noteras på en aktiv marknad. Från detta undantas de låne- eller kundfordringar som företaget avser att sälja omedelbart eller inom en snar framtid. Dessa ska klassificeras som att de innehas för handel. De poster som vid det första redovisningstillfället anses höra till kategorin *Finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen* samt de som anses höra till kategorin *Finansiella tillgångar som kan säljas* är också undantag (International Accounting Standards Board, 2008c).

Finansiella tillgångar som kan säljas

Detta är finansiella tillgångar vilka inte är derivat och som identifieras som att de kan säljas eller inte klassificeras som *Lånefordringar och kundfordringar*, *Investeringar som hålls till förfall* eller finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde via resultaträkningen (International Accounting Standards Board, 2008c).

2.3.4 Värdering

En finansiell tillgång eller en finansiell skuld ska vid det första redovisningstillfället redovisas till sitt verkliga värde med tillägg för de transaktionskostnader som uppkommer vid förvärvet eller emissionen av den finansiella tillgången eller den finansiella skulden. Dock ska tillägg för transaktionskostnader inte göras för *Finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen*. (International Accounting Standards Board, 2008c).

Verkligt värde definieras som ”det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlåtas eller en skuld regleras, mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs” (International Accounting Standards Board, 2008c; p.9).

För ett finansiellt instrument som har en aktiv marknad används noterade marknadspriser i de fall de förekommer för att beräkna det verkliga värdet. Ett finansiellt instrument anses ha en aktiv marknad om noterade priser lätt och regelbundet finns tillgängliga på till exempel en bors eller hos en handlare (International Accounting Standards Board, 2008c).

För finansiella instrument som inte har en aktiv marknad, måste istället olika värderingstekniker användas för att få fram det verkliga värdet. Dessa värderingstekniker innehåller nyligen genomförda transaktioner vilka gjorts mellan kunniga och oberoende parter vilka har ett intresse av att transaktionen genomförs, hänvisningar till liknande finansiella instruments verkliga värden, analyser av diskonterade kassaflöden samt optionsvärderingsmodeller. Om en värderingsteknik finns och är vanligt förekommande bland aktörerna på marknaden och det verkliga värdet med denna teknik kan bestämmas på ett tillförlitligt sätt, ska den tekniken användas (International Accounting Standards Board, 2008c).

I efterföljande redovisningar ska en finansiell tillgång klassificeras enligt de fyra kategorier som anges för finansiella instrument (International Accounting Standards Board, 2008c). Värderingen av finansiella tillgångar efter den initiala redovisningen ska göras ”till deras verkliga värde utan avdrag för transaktionskostnader som kan uppkomma vid försäljning eller annat avhändande” (International Accounting Standards Board, 2008c; p.46).

Till denna princip finns det dock några undantag. *Lånefordringar och kundfordringar* samt *Investeringar som hålls till förfall* värderas till upplupet anskaffningsvärde med hjälp av effektivräntemetoden (vilken förklaras längre fram). Ett ytterligare undantag är investeringar i egetkapitalinstrument för vilka det inte finns något noterat marknadspris och för vilka ett verkligt värde inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Dessa värderas till anskaffningsvärde. Även derivat vilka har en koppling till sådana onoterade egetkapitalinstrument ska värderas till anskaffningsvärde (International Accounting Standards Board, 2008c)

Finansiella skulder ska i den efterföljande redovisningen redovisas till upplupet anskaffningsvärde med hjälp av effektivräntemetoden (International Accounting Standards Board, 2008c).

Det upplupna anskaffningsvärdet utgörs av det finansiella instrumentets initiala värde minus återbetalning av nominella belopp, plus eller minus ackumulerade avskrivningar, minus nedskrivningar och minus finansiella tillgångar som ej går driva in. Detta värde kan beräknas med hjälp av effektivräntemetoden. Den ränta som vid en diskontering av framtida förväntade in- och utbetalningar under resterande löptid ger det finansiella instrumentets redovisade nettovärde är effektivräntan. Vid uppskattning av in- och utbetalningar ska hänsyn tas till alla avtalsvillkor rörande det finansiella instrumentet. Effektivräntemetoden kan också användas för att fördela ränteintäkter och räntekostnader rätt över tiden (International Accounting Standards Board, 2008c).

Även vid efterföljande redovisning av finansiella skulder finns det några undantag. De finansiella skulder som värderas till verkligt värde via resultaträkningen ska värderas till verkligt värde. Detta gäller dock inte de skuldderivat vilka har en koppling till onoterade egetkapitalinstrument för vilka det verkliga värdet inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Dessa värderas till anskaffningsvärde (International Accounting Standards Board, 2008c).

2.3.5 Värdeförändringar

Vinster eller förluster vilka uppstår då det sker förändringar i det verkliga värdet för en finansiell tillgång eller en finansiell skuld ska redovisas direkt i resultaträkningen om de uppkommer för finansiella tillgångar eller finansiella skulder i kategorin *Finansiella tillgångar och finansiell skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen*. Däremot redovisas en vinst eller förlust vilken uppkommer vid värdeförändringar i finansiella tillgångar i kategorin *Finansiella tillgångar som kan säljas* i övrigt totalresultat. Övrigt totalresultat innefattar ”intäkts- och kostnadsposter (inklusive omklassificeringarjusteringar) som inte redovisas i resultatet enligt vad som krävs eller tillåts enligt andra IFRS” (International Accounting Standards Board, 2008d; p.7). Principen att värdeförändringar för *Finansiella tillgångar som kan säljas* ska redovisas i övrigt totalresultat gäller dock inte för nedskrivningar eller valutavinster och valutaförluster förrän tillgången tas bort från balansräkningen. Då detta sker överförs den ackumulerade vinsten eller förlusten från det egna kapitalet till resultatet (International Accounting Standards Board, 2008c).

Då värdering av finansiella tillgångar eller finansiella skulder sker till upplupet anskaffningsvärde ska den vinst eller förlust som uppkommer redovisas i resultaträkningen då tillgången eller skulden tas bort från balansräkningen, skrivs ner och vid periodiseringar (International Accounting Standards Board, 2008c).

Nedskrivningar

På varje balansdag ska ett företag undersöka om det finns något som tyder på att det finns en anledning att skriva ner en finansiell tillgång eller en grupp av finansiella tillgångar. Nedskrivning får endast göras då det finns objektiva omständigheter för det. Sådana objektiva omständigheter kan bero på att något inträffat sedan det första redovisningstillfället av den finansiella tillgången eller tillgångarna vilket gör att uppskattningen av de framtida kassaflödena påverkas. Ett nedskrivningsbehov kan uppstå till följd av en eller en kombination av händelser (International Accounting Standards Board, 2008c).

De objektiva omständigheter som kan tyda på att ett nedskrivningsbehov existerar, består av uppgifter som kan observeras för förlusthändelser som att till exempel utgivaren av den finansiella tillgången eller tillgångarna alternativt gäldenären har finansiella svårigheter i betydande omfattning, ett avtalsbrott (till exempel att inga räntebetalningar görs eller att de görs för sent), vid en sannolik konkurs för låntagaren eller om den aktiva marknaden för den finansiella tillgången försvinner (International Accounting Standards Board, 2008c).

2.3.6 Upplysningar

Reglerna i IFRS 7 avseende upplysningar gäller både finansiella instrument som redovisats i balansräkningen och sådana som inte gjort det. Det gäller att lämna upplysningar som möjliggör för användarna av företagets finansiella rapporter att själva ta ställning till hur de finansiella instrumenten påverkar företagets resultat och finansiella ställning (International Accounting Standards Board, 2006). I detta avsnitt redogörs för upplysningar som berör värderingsfrågor.

Till att börja med ska upplysningar lämnas om de redovisade värdena för de olika kategorierna som definierats i IAS 39. För *Finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen* måste dessutom en extra uppdelning mellan de finansiella tillgångar och finansiella skulder som ansågs höra dit vid första redovisningstillfället och de som bedömts innehas för handel göras. Upplysningar ska också lämnas om det verkliga värdet på företagets finansiella tillgångar och finansiella skulder uppdelat på de olika kategorierna (International Accounting Standards Board, 2006).

Vidare ska upplysningar lämnas om värdeförändringar som kan hänföras till de kreditrisker som en finansiell tillgång vilken är en lånefordran eller kundfordran som värderats till verkligt värde via resultaträkningen samt de finansiella skulder som värderas till verkligt värde via resultaträkningen exponeras för. Kreditrisken är risken att drabbas av en finansiell förlust på grund av att motparten i ett finansiellt instrument inte klarar av att hålla sin del av avtalet. Upplysningar ska också lämnas om hur förändringarna i verkligt värde har tagits fram i enlighet med standarden eller om företaget inte ansett sig kunna ge ett korrekt värde på förändringen genom att följa standarden (International Accounting Standards Board, 2006).

Om kreditförluster har gjort att ett företag tvingats skriva ned finansiella tillgångar och detta redovisas på ett separat konto istället för som en förändring av tillgångens redovisade värde måste företaget upplysa om det och förklara vad som skett på kontot under innevarande period. Företaget måste redogöra för förändringarna för alla olika kategorier av tillgångar som nedskrivits (International Accounting Standards Board, 2006).

Vissa upplysningar angående ett företags finansiella instrument måste lämnas antingen i rapporten över övrigt totalresultat eller i noterna. Det gäller nettovinster eller –förluster hänförliga till *Finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen*, *Finansiella tillgångar som kan säljas*, *Investeringar som hålls till förfall*, *Lånefordringar och kundfordringar* samt finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde. Vidare gäller det för ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till finansiella tillgångar och finansiella skulder som ej värderas till verkligt värde via resultaträkningen, avgiftsintäkter och –kostnader som kommer från antingen finansiella tillgångar eller finansiella skulder som ej värderas till verkligt värde via resultaträkningen eller från förvaltningsverksamhet (det vill säga handhavande eller investering i tillgångar för någon annans räkning), ränteintäkter som kommer från finansiella tillgångar som skrivits ned samt eventuella nedskrivningar, sorterat på de olika klasserna av finansiella tillgångar (International Accounting Standards Board, 2006).

Ytterligare en sak som företag måste upplysa om är vilka metoder de tillämpat och vilka antaganden som ligger bakom en eventuell värderingsteknik. Exempel på sådant som bör upplysas om är förväntade kreditförluster, antaganden om räntesatser och om verkligt värde fastställs utifrån priser på en aktiv marknad eller utifrån en värderingsteknik. Om en värderingsteknik innehåller antaganden som ej bygger på priser från en aktuell marknad och det finns risk att dessa antaganden skulle kunna förändras måste företaget upplysa om hur en sådan förändring skulle påverka företaget (International Accounting Standards Board, 2006).

Även upplysningar om de risker företaget utsätts för måste lämnas (International Accounting Standards Board, 2006). Författarna har dock valt att inte gå närmare in på dessa, då de är perifera för denna uppsats.

2.4 Förändringar i IAS 39 samt i IFRS 7

I oktober 2008 genomfördes ändringar av IAS 39 som innebär att företag, under vissa restriktioner, tillåts att omklassificera vissa typer av finansiella instrument. Det har gjorts ändringar i punkterna 50 och AG8 och punkterna 50B-50F har lagts till (International Accounting Standards Board, 2008c; International Accounting Standards Board, 2008e).

Tidigare fanns ett generellt förbud mot att omklassificera ett finansiellt instrument från kategorin *Finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen*. Det förbudet har nu ändrats till att endast omfatta derivat. Det tillkommer dock en inskränkning som säger att ett instrument som initialt identifierades som en post värderad till verkligt värde via resultaträkningen inte får omklassificeras. Den nya omklassificeringsmöjligheten gäller alltså de instrument som initialt klassificerades som att de innehas för handel. Dessutom finns vissa restriktioner. Restriktionerna säger att det antingen måste råda mycket speciella omständigheter eller röra sig om en tillgång som skulle ha fallit in under kategorin *Lånefordringar och kundfordringar* om den inte inledningsvis hade varit tvungen att klassificeras som *Finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen*. Därutöver måste företaget också ha både avsikt och förmåga att behålla tillgången inom en överblickbar framtid eller till förfall (International Accounting Standards Board, 2008c; International Accounting Standards Board, 2008e).

Det har också lagts till ett förbud mot att omklassificera ett finansiellt instrument till kategorin *Finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen* efter den ursprungliga värderingen. Ytterligare något som blivit tillåtet i och med dessa ändringar är en omklassificering av en finansiell tillgång från kategorin *Finansiella tillgångar som kan säljas* till kategorin *Lånefordringar och kundfordringar* om tillgången uppfyller kraven för att platsa i den sistnämnda och företaget har både avsikt och förmåga att behålla den inom en överblickbar framtid eller till förfall. (International Accounting Standards Board, 2008c; International Accounting Standards Board, 2008e).

För alla ovan nämnda omklassificeringar gäller att tillgångens verkliga värde den dag omklassificeringen sker ses som dess nya (upplupna) anskaffningsvärde. Vid alla omklassificeringar, utom de från kategorin *Finansiella tillgångar som kan säljas* till kategorin *Lånefordringar och kundfordringar*, råder förbud mot att återföra vinster och förluster som tidigare redovisats i resultaträkningen. För omklassificeringar från kategorin *Finansiella tillgångar som kan säljas* till kategorin *Lånefordringar och kundfordringar* gäller speciella regler angående tidigare vinster och förluster. De återfinns i punkterna 54 och 55b i IAS 39. (International Accounting Standards Board, 2008c; International Accounting Standards Board, 2008e)

Tillägget i AG8 säger att om någon av ovan nämnda omklassificeringar skett och företaget sedan bedömer att kommande inbetalningar kommer att öka på grund av bättre möjligheter till återkrav, ska företaget redovisa detta i form av en ändring av den effektiva räntan (från den dag då uppskattningen gjordes) och ej i form av ändrat bokfört värde på tillgången. (International Accounting Standards Board, 2008c; International Accounting Standards Board, 2008e)

Ändringarna ska tillämpas från 1 juli 2008. Tidigare tillämpning av punkterna 50B, 50D eller 50E är ej tillåten. Om ett företag väntar med att göra omklassificeringar till 1 november eller senare är det ej tillåtet att göra dessa retroaktivt. (International Accounting Standards Board, 2008c; International Accounting Standards Board, 2008e)

I IFRS 7 har punkterna 12A och 44E tillkommit och en ändring av punkt 12 har gjorts. Punkt 12A säger att om omklassificeringar i enlighet med punkt 50B, 50D eller 50E i IAS 39 har gjorts måste företaget upplysa om

- Vilka belopp som har tillkommit respektive tagits bort från de olika kategorierna
- Både bokfört- och verkligt värde på tillgångar som omklassificerats under aktuell eller tidigare period ända till dess att de tas bort från balansräkningen
- Vilken speciell situation det rör sig om, varför den anses speciell och något som styrker detta (om omklassificeringen skett i enlighet med punkt 50B i IAS 39)
- Vinst eller förlust som härrör från den omklassificerade tillgången och under aktuell eller närmast föregående period har redovisats till verkligt värde i resultaträkningen eller redovisats under övrigt totalresultat
- Det verkliga värdet på vinst eller förlust som skulle ha redovisats i resultaträkningen eller under övrigt totalresultat om inte omklassificering hade skett och det värde på inkomst, utgift, vinst eller förlust som faktiskt har redovisats, ska upplysas om tills tillgången tas bort från balansräkningen
- Effektiv ränta och storlek på kassaflöden som företaget tror sig kunna återfå vid omklassificeringen

(International Accounting Standards Board, 2006; International Accounting Standards Board, 2008e)

Punkt 44E talar om att även denna ändring ska tillämpas från 1 juli 2008. Ändringen av punkt 12 är marginell. (International Accounting Standards Board, 2006; International Accounting Standards Board, 2008e)

2.5 Verkligt värde kontra anskaffningsvärde

IASB och FASB har sedan mitten av 80-talet kontinuerligt bytt ut marknadsbaserade mått mot kostnadsbaserade. På senare tid har dock verkligt värde börjat förespråkas igen för finansiella instrument då kostnadsbaserade mått gav en orättvis bild av värdet på vissa finansiella instrument. Även en del icke-finansiella instrument har börjat redovisas till verkligt värde. Anledningen till återgången är att det ska ge redovisningen en högre relevans (Hitz, 2007). Det är också så att användningen av finansiella instrument har ökat markant och många normgivare försöker följa med i utvecklingen genom att fortsätta att förbättra redovisningsstandarderna (Gebhardt, Reichardt & Wittenbrink, 2004). Ett paradigmskifte från kostnads- och transaktionsbaserad redovisning till marknadsvärde- och händelsebaserad redovisning håller på att ske. Orsaken är att IASB och FASB anser att marknadsbaserade mått ger en bättre beslutsrelevans och skulle ge en samsyn på marknaden vad gäller förväntade framtida kassaflöden. Motståndare å andra sidan ifrågasätter tillförlitligheten i verkligt värde då det baseras på modeller framtagna av företagsledningen. Detta är således ett omdebatterat område (Hitz, 2007).

En fråga som uppstår vid värdering av finansiella instrument till verkligt värde är om detta värde kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. Extra svårt blir det om det inte finns någon aktiv marknad för instrumentet. Både FASB och IASB överväger vilket som väger tyngst av de två delvis motsägelsefulla egenskaperna relevans och tillförlitlighet då de avgör vilken typ av värdering som passar bäst för olika typer av tillgångar och skulder (Landsman, 2007).

Hitz (2007) har genomfört en analys av om verkligt värde ger bättre beslutsunderlag. Frågan har setts ur två olika aspekter; mätning och värdering respektive information. Slutsatsen blev att verkligt värde gav ett bättre beslutsunderlag, men resultaten var inte övertygande. Det gjordes även en jämförelse mellan verkligt värde och anskaffningsvärde som gav ett tvetydigt resultat (Hitz, 2007).

Enligt en studie av danska finansanalytikens preferenser vad gäller värderingssystem för derivat, publicerad 1996, föredrog de flesta marknadsbaserad värdering. De ansåg att det gav en bättre kvalitet på informationen med bibehållen tillförlitlighet. En jämförelse gjordes mellan ovan nämnda studie och en liknande amerikansk studie. Det visade sig att resultaten skiljde sig åt väsentligt. I den amerikanska studien ansåg 68 procent att historiska värden skulle utgöra basen för redovisningen och redogörelser för de verkliga värdena skulle ges som komplement. Tänkbara orsaker till skillnaderna mellan studierna skulle kunna vara olika redovisningstraditioner och svarsfrekvenser, urval och formuleringar på frågorna i den amerikanska studien (Thinggaard, 1996).

Rayman (2004) anser det vara bra med verkligt värde i balansräkningen i enlighet med den version av IAS 39 som rådde 2004. Dock anser han det vara helt fel att redovisa värdeförändringarna som vinster eller förluster i resultaträkningen då de inte är realiserade och kan ändra värde innan de blir det (Rayman, 2004).

På en perfekt marknad skulle verkligt värde fungera väldigt bra. I verkligheten uppstår dock problem då begreppet ej är så väldefinierat och det på en icke-perfekt marknad finns tre sätt att se på det; in- och utgångsvärde respektive bruksvärde. Ingångsvärde är tillgångens anskaffningsvärde alternativt återköpsvärde om värdeförändringar skett och utgångsvärde är det värde till vilket en tillgång kan säljas eller på annat sätt avvecklas. Bruksvärde är den del av företagets värde som kan hänföras till tillgången. Dessa värden kan ofta inte mätas utan måste uppskattas vilket gör att det föreligger risk för fel i uppskattningen. För bruksvärde ligger svårigheterna i att uppskatta framtida kassaflöden, diskonteringsränta och eventuella synergieffekter och för in- och utgångsvärden blir det besvärligt om det inte handlas med tillgången och således inte finns några aktuella transaktionspriser. Ytterligare en risk är att företaget sitter inne med intern information som gör att värdet inte blir rättvisande även om det finns aktuella transaktionspriser. Om inte uppskattningsfelen blir alltför stora är dock bruksvärde ett bra mått för företag som planerar att fortleva då det visar det totala värde tillgången utgör för företaget (Barth & Landsman, 1995).

Walton (2006) föreslår att redovisning till verkligt värde skulle kunna vara ett sätt att simulera en realisering tidigare i transaktionscykeln. Vidare säger han att uppfattningen om vad som anses pålitligt i redovisningen håller på att ändras; från realiseringar som kan styrkas till ett så aktuellt värde som möjligt som visar eventuella fluktuationer. Många banker och försäkringsbolag är dock emot verkligt värde. De anser att då det gäller långsiktiga transaktioner är det det slutgiltiga värdet som räknas och eventuella upp- och nedgångar längs vägen ger ingen vägledning om vad det slutgiltiga värdet landar på. I ett utkast till ett ramverk för finansiell rapportering utgivet av Chartered Financial Analysts Institute presenteras

motsatt åsikt. Om redovisning till verkligt värde ger en ökad volatilitet så visar det på att verkligheten ser ut så. Det är viktigt för investerare att kunna avgöra risken i en placering. Då risken delvis hänger samman med volatiliteten är det positivt för en investerare om volatiliteten blir känd. Om den inte blir det finns det risk att investerare fattar mindre välgrundade beslut och att allokeringen av kapital blir ineffektiv (Walton, 2006).

Många banker föredrar tidigare IAS med dess blandning av verkligt värde och anskaffningsvärde och, som tidigare nämnts, motsätter sig utvecklingen mot alltmer värdering till verkligt värde. De anser inte att en ökad värdering till verkligt värde speglar branschens ekonomi på ett rättvisande sätt. Gebhardt, Reichardt & Wittenbrink (2004) har utvecklat en simuleringsmodell för att testa effekten på bankers redovisning utifrån tre olika sätt att redovisa finansiella instrument; äldre IAS innan IAS 39 började gälla, aktuell IAS/US GAAP då studien gjordes och ett förslag från Joint Working Group (JWG) kallat Full Fair Value (FFV) model. I modellen utgick de från en allmän bank som bedrev investmentverksamhet och kommersiell verksamhet. Simuleringar visade att då gamla IAS rådde kunde en bank som använde sig av säkringar och hade ett nollresultat ett år redovisa just nollresultat eller ett positivt eller negativt resultat på grund av att säkringsredovisning var frivillig. Vid tillämpning av rådande IAS/US GAAP gjorde restriktiva regler angående säkringsredovisning att förvaltningsaktiviteter avseende tillgångar och skulder gjorda enligt bästa praxis inte speglades på ett adekvat sätt i redovisningen. Obligatoriskt verkligt värde enligt FFV skulle spegla aktiviteterna på ett adekvat sätt. En bank som har säkrat sig helt skulle då tvingas att redovisa ett nettoresultat på noll och en som bara har en del säkringar får ett nettoresultat skilt från noll. Det finns ingen möjlighet att undanhålla information, till skillnad från vid valfritt verkligt värde. (Gebhardt, Reichardt & Wittenbrink, 2004).

I en vikande konjunktur kan marknadsvärdering bli tufft för företagen. På grund av finanskrisen hösten 2008 valde därför IASB att genomföra förändringar i IAS 39 som gjorde det möjligt att under speciella omständigheter, som exempelvis de då rådande, omklassificera vissa finansiella instrument från verkligt värde (Wilke, 2008)

3 Metod

Metoden behandlar först det ämnesval och de avgränsningar som gjorts. Vidare redogörs här för det tillvägagångssätt som använts, den metod som valts samt uppsatsens vetenskaplighet.

3.1 Ämnesval och avgränsningar

Enligt Ejvegård (2009) är det viktigt att avgränsa sig i sitt ämnesval vid uppsatsskrivande. Detta innebär att det ämne som väljs inte får vara för brett (Ejvegård, 2009).

Kombinationen av ändringarna i IAS 39 och IFRS 7 samt det rådande finansiella läget gjorde det aktuellt att studera hur detta påverkat företag med mycket finansiella instrument. I och med detta gjordes valet att skriva en uppsats om ämnet finansiella instrument.

Författarna valde att avgränsa sig till att redogöra för klassificering och värdering i enlighet med de tre av IASB:s standarder som behandlar finansiella instrument; IAS 32, IAS 39 och IFRS 7. Fokus lades på värderingsprinciperna i IAS 39, med störst tyngd på de nya omklassificeringsvalen.

Det empiriska materialet avgränsades till att omfatta de fyra stora bankerna i Sverige; Handelsbanken, Nordea, SEB samt Swedbank. Denna avgränsning gjordes dels för att de är stora noterade banker, vilka följer IFRS-regelverket i sina koncernredovisningar, och dels för att banker har mycket finansiella instrument och således borde påverkas i högre grad av omklassificeringsvalen än företag med färre finansiella instrument.

3.2 Tillvägagångssätt

Arbetsprocessen började med att författarna letade efter olika aktuella problem som kunde vara bra ämnen för en uppsats. Sökningen efter ett lämpligt ämne gjordes genom att titta i olika tidskrifter och söka på internet. Slutligen hittades information om de nya omklassificeringsvalen för finansiella instrument i IAS 39. Då det kändes intressant att undersöka valde författarna att gå vidare med det.

Material till inledningen och den teoretiska referensramen inhämtades genom sökning i databaser efter relevanta artiklar, sökningar på internet efter information kopplad till ämnesområdet samt i bibliotekets katalog efter lämpliga böcker. Utifrån det material som hittades, valdes det som var mest tillämpligt. Dessutom inhämtades de standarder som behandlar finansiella instrument direkt från FAR SRS Komplet. Det material som har använts i empirin har inhämtats från bankernas hemsidor. Materialet utgörs av respektive banks årsredovisning för 2008 samt kort information om respektive bank.

Inledningsvis fanns funderingar på att göra intervjuer med bankerna som komplement till informationen i årsredovisningarna. Dock gjordes bedömningen att det material som behövdes kunde fås ur årsredovisningarna. Därmed ansågs att en intervju inte skulle tillföra mer än den information som författarna redan hade tillgänglig.

Under bearbetningen sorterades informationen in under lämpliga rubriker. Dessa rubriker blev sedan stommen för uppsatsens struktur. Inspiration för rubriksättningen hämtades från IAS 39. Strukturen följer samma mönster genom teoretisk referensram och empiri, för att ge läsaren goda förutsättningar att följa med i och ta till sig informationen.

Innan analysen påbörjades bearbetades underlaget då det blivit något för omfattande. För att få ner dess omfång lästes texterna noggrant igenom och mindre väsentliga delar togs bort. Dessutom gjordes en bättre anpassning mellan materialet och frågeställningen.

Då allt material bearbetats gjordes en analys. Denna gjordes genom att empirin ställdes mot den teoretiska referensramen med utgångspunkt i frågeställningen. Analysen delades in i två delar. I den första delen analyserades det kort hur bankerna har följt de övergripande värderingsprinciper som tagits upp i den teoretiska referensramen. I den andra och största delen gjordes analysen med avseende på de nya omklassificeringsmöjligheterna och uppsatsen frågeställning.

I den avslutande delen av uppsatsen, vilken författarna valde att kalla för återkoppling, sammanfattades svaren på respektive fråga utifrån det som framkommit i analysen. Detta gjordes för att läsaren lätt ska kunna utläsa hur frågeställningen har besvarats då det inte uttryckligen redogörs för svaren på varje fråga i analysen. Slutligen gavs förslag på fortsatt forskning utifrån funderingar som dykt upp längs vägen.

3.3 Metodval

Metod är ett redskap som används för att undersöka olika typer av problem. Metoden hjälper till att strukturera arbetsprocessen vilken i sin tur leder fram till resultaten av undersökningen. Det finns två huvudtyper av metoder; kvantitativ och kvalitativ (Holme & Solvang, 1997). Den här uppsatsen utgår från en kvalitativ metod.

Nationalencyklopedin anger att kvalitativ metod är

ett samlingsbegrepp för olika arbetssätt som förenas av att forskaren själv befinner sig i den sociala verklighet som analyseras, att datainsamling och analys sker samtidigt och i växelverkan, samt att forskaren söker fånga såväl människors handlingar som dessa handlingars innebörder (Nationalencyklopedin, 2009a).

Kvalitativ metod handlar om att beskriva en företeelse i sin helhet (Nationalencyklopedin, 2009a). Enligt Holme & Solvang (1997) är mötet med undersökningsobjektet på nära håll det som utmärker en kvalitativ metod (Holme & Solvang, 1997).

Den här uppsatsens metod stämmer inte helt in på ovanstående beskrivning av den kvalitativa metoden. Dock kan den ändå anses höra till den kategorin då den framförallt behandlar hur bankerna gör utifrån de nya omklassificeringsvalen och vad det får för effekter. Närheten till undersökningsobjekten är dock en tolkningsfråga i det här fallet. Studierna av årsredovisningarna skulle kunna representera en form av närhet beroende på hur begreppet närhet definieras. Skulle begreppet definieras som att det har förekommit en direkt kontakt med undersökningsobjekten, så finns det dock inget inslag av detta i denna studie.

Även om studien inte helt kan kopplas till den kvalitativa metoden, hamnar den ändå mer i den kategorin än i kategorin för den kvantitativa metoden. Detta eftersom kvantitativ metod handlar om insamling av kvantifierbara data som bearbetas med hjälp av statistik och hypotesprövning (Nationalencyklopedin, 2009b). Det enda inslag i studien som skulle kunna anses kvantitativt är att det har undersökts hur många av bankerna som gjort omklassificeringar enligt de nya valen samt till hur stora belopp.

Vidare kan studien anses vara deskriptiv. Enligt Ejvegård (2009) handlar deskription om att beskriva något. I en deskription måste urval göras för att framhäva det som är viktigt (Ejvegård, 2009). I uppsatsen finns det stora inslag av deskription. Dels så beskrivs hur regelverket för redovisningen av finansiella instrument ser ut och de förändringar som gjorts i principerna för omklassificering. Dessutom finns beskrivningar av hur bankerna redovisar och värderar sina finansiella instrument. Det har även gjorts urval i materialet för att sälla bort mindre relevant information.

3.4 Vetenskaplighet

Inom den kvantitativa metoden används begreppen validitet och reliabilitet för att mäta kvaliteten på en studie (Patel & Davidson, 2003). Validitet innebär i vilken grad en mätning saknar systematiska fel (Nationalencyklopedin, 2009c), medan reliabilitet avser avsaknaden av slumpmässiga fel (Nationalencyklopedin, 2009d). Enligt Patel & Davidson (2003) närmar sig dessa begrepp varandra inom den kvalitativa metoden. På grund av detta brukar främst validitet användas i kvalitativ forskning. Inom den kvalitativa metoden avser validiteten hela forskningsarbetet snarare än att rätt företeelse studeras som är fallet inom kvantitativ metod (Patel & Davidson, 2003). En uppdelning kan göras mellan inre validitet och yttre validitet. Inre validitet handlar om att mätinstrumentet mäter det det är tänkt att det ska mäta och yttre validitet handlar om hur väl mätinstrumentet fungerar på just det problem som undersöks (Lundahl & Skärvad, 1992).

Författarna hoppas att inga systematiska fel har begåtts. Det är dock något som är svårt att själv avgöra. Vidare anser de att det mätinstrument som använts för att mäta vilka omklassificeringar som gjorts, bankernas årsredovisningar, bör ha en hög inre validitet, då det är reglerat i lag vilka upplysningar som måste lämnas i dessa. Även den yttre validiteten anses av författarna hålla en hög nivå då mycket av den information som behövs för att besvara uppsatsens frågeställning ska finnas i bankernas årsredovisningar, också det enligt lag.

Dock menar Holme & Solvang (1997) att validitet och reliabilitet inte är lika användbara för en kvalitativ studie (Holme & Solvang, 1997). På grund av detta har författarna valt att även redogöra för de vetenskapliga egenskaper som presenteras av Ejvegård (2009). Dessa egenskaper innefattar saklighet, objektivitet och balans (Ejvegård, 2009).

Saklighet innebär att de uppgifter som presenteras ska vara sanningsenliga. Detta uppnås genom att i så stor utsträckning som möjligt använda sig utav primärkällor. Det vill säga fakta som står i sekundärkällor kan inte utan vidare godtas (Ejvegård, 2009). Författarna har i väsentlig mån använt sig av primärkällor. Detta föll sig naturligt då stora delar av faktabasen utgörs av IFRS-standarder och bankernas årsredovisningar. Till följd av detta upprätthålls sakligheten i uppsatsen.

Objektivitet handlar om att återge olika synvinklar på ämnet ifråga. Om valet att bara återge en sidas åsikter görs är det viktigt att detta tydligt klargörs. Ytterligare en aspekt att ta hänsyn till är källornas objektivitet, det vill säga kontrollera att de inte är vinklade (Ejvegård, 2009). I denna uppsats har författarna återgett både för- och nackdelar med verkligt värde respektive anskaffningsvärde i avsnittet om verkligt värde kontra anskaffningsvärde. I analysen har det strävats efter att återge olika sätt att se på de nya omklassificeringsmöjligheterna. I och med detta får uppsatsen en hög objektivitet. Primärkällornas objektivitet kan även den anses hög då den information som ges i bankernas årsredovisningar är reglerad genom lag samt att standarderna ges ut av ett internationellt organ som har hög legitimitet. Vidare är de vetenskapliga artiklarna noggrant granskade innan publicering. Övriga källor är inte lika noggrant kontrollerade, men författarna har noterat utgivare och tagit ställning till om denne är tillräckligt objektiv.

Balans handlar om att ge de olika delarna i uppsatsen rätt proportioner utifrån väsentlighet (Ejvegård, 2009). I uppsatsen har författarna försökt att uppnå balans genom att granska texten och ta bort mindre relevant information och ge större utrymme åt kärnpunkterna.

3.5 Källkritik

Källkritik hör delvis samman med saklighet och objektivitet. Det gäller att bedöma tillförlitligheten i de källor som används. De aspekter som bör beaktas är äkthet, oberoende, färskhet och samtidighet. Äkthet handlar, som namnet antyder, om att informationen är äkta, oberoende handlar om var informationen kommer ifrån (hellre primär- än sekundärkällor) och om vinkling förekommer, färskhet innebär att nyare källor generellt bör väljas framför äldre källor och samtidighet handlar om att en samtida skildring av en händelse ofta ger en bättre bild än en nyare skildring (Ejvegård, 2009).

I denna uppsats får äkthet och oberoende sägas ha behandlats under föregående avsnitt i samband med saklighet respektive objektivitet. Vad gäller källornas ålder har författarna strävat efter att hitta så aktuella källor som möjligt. Detta eftersom det som undersökts är något som skett relativt nyligen och det således bör gynna båda samtidigheten och färskheten att använda nyare material. Vissa delar i uppsatsen, som exempelvis intressentteorin, kvalitativa egenskaper, diskussionen om verkligt värde kontra anskaffningsvärde och metoden, baseras dock på en del äldre källor då dessa inte är några nya fenomen.

4 Empiri

Empirin innehåller redogörelser för respektive banks redovisning av finansiella instrument utifrån upplägget i den teoretiska referensramen. Redogörelserna börjar med en kort presentation av respektive bank.

4.1 Handelsbanken

Handelsbanken har en stark position på den svenska marknaden och levererar tjänster inom hela bankområdet i de nordiska länderna samt sedan år 2000 även i Storbritannien (Handelsbanken, 2009a). Banken startades 1871 av ett antal framträdande företag och personer inom Stockholms näringsliv. Banken grundades som en följd av en personkonflikt inom Stockholms Enskilda Bank (Handelsbanken, 2009b). Handelsbanken har idag sina hemmamarknader i Norden och Storbritannien (Handelsbanken, 2009c). I Sverige fanns, per den 31 december 2008, 461 kontor, i Danmark, Finland och Norge fanns totalt 147 kontor och i Storbritannien finns det 60 kontor (Handelsbanken, 2009d). Förutom kontoren på hemmamarknaderna har banken även bankkontor eller representantkontor i 18 länder utanför Norden och Storbritannien (Handelsbanken, 2009c).

Under år 2008 uppgick rörelseresultatet till 15,3 miljarder kronor och banken hade en balansomslutning på 2 159 miljarder kronor. Utlåningen till allmänheten under samma period var 1 481 miljarder kronor (Handelsbanken, 2009a).

4.1.1 Kategorisering

Handelsbanken delar in sina finansiella tillgångar och finansiella skulder i följande kategorier; *Lån och andra fordringar*, *Tillgångar som innehas till förfall*, *Tillgångar som värderas till verkligt värde via resultaträkningen* och *Tillgångar som är tillgängliga för försäljning*. *Tillgångar som värderas till verkligt värde via resultaträkningen* delas även i sin tur in i innehav för handelsändamål och tillgångar som vid första redovisningstillfället kategoriserats som värderade till verkligt värde via resultaträkningen (Handelsbanken, 2009e; s.43).

De finansiella skulderna delas in i följande två kategorier; *Skulder som värderas till verkligt värde via resultaträkningen* och *Övriga finansiella skulder*. *Skulder som värderas till verkligt värde via resultaträkning* delas i sin tur in i skulder som innehas för handelsändamål och skulder som vid första redovisningstillfället kategoriserats som värderade till verkligt värde via resultaträkningen (Handelsbanken, 2009e; s.44).

I not K15 i Handelsbankens årsredovisning för år 2008 finns en fördelningen av bankens finansiella tillgångar och finansiella skulder under respektive kategori. Utifrån denna kan det utläsas att finansiella tillgångar som kategoriserats som *Lån och andra fordringar* utgör den största andelen av de finansiella tillgångarnas totala redovisade värde med sina nästan 81 procent under redovisningsperioden för år 2008. Av dessa är det utlåningen till allmänheten som utgör den största posten. Det kan även utläsas att de finansiella skulderna till största del kategoriserats under kategorin *Övriga finansiella skulder* under redovisningsperioden för år 2008. Dessa utgör cirka 87 procent av de totala finansiella skulderna, av vilka emitterade värdepapper i sin tur utgör den största posten (Handelsbanken, 2009e).

4.1.2 Värdering

Samtliga finansiella tillgångar och finansiella skulder värderas vid första redovisningstillfället till verkligt värde (Handelsbanken, 2009e).

I efterföljande redovisning värderas de finansiella tillgångarna samt de finansiella skulderna som kategoriseras som *Lån och andra fordringar* samt *Tillgångar som innehas till förfall* till upplupet anskaffningsvärde. I övrigt värderas tillgångar och skulder som innehas för handelsändamål, finansiella tillgångar och skulder som vid första redovisningstillfället kategoriseras som värderade till verkligt värde via resultaträkningen och *Tillgångar tillgängliga för försäljning* till verkligt värde (Handelsbanken, 2009e).

I not K16 i Handelsbankens årsredovisning för år 2008, görs en uppdelning av de kategorier som de finansiella tillgångarna samt de finansiella skulderna delas in i med avseende på värderingskategorier för verkligt värde. Handelsbanken anger att ”klassificeringen i balansräkningen är oberoende av värderingskategori” (Handelsbanken 2009e; s.44). Det innebär att tillgångar och skulder som redovisas på samma rad i balansräkningen kan ha olika värderingsprinciper (Handelsbanken, 2009e).

I not K16 anges de värderingsmetoder som Handelsbanken använder för att beräkna värdet på de finansiella tillgångar och skulder vilka värderas till verkligt värde i balansräkningen; noterat marknadspris, värdering baserad på observerbar marknadsdata, vilket är värdering med hjälp av annan extern marknadsinformation än ett noterat marknadspris (till exempel noterade räntor eller priser för liknande instrument) samt värdering delvis baserad på icke-observerbar marknadsdata, vilket är värdering ”där någon väsentlig input i modellen bygger på uppskattningar eller antaganden som inte direkt går att hämta från marknaden” (Handelsbanken, 2009e; s.74). Exempel på sådana uppskattningar eller antaganden är korrelation eller framtida kassaflöden. Handelsbanken (2009) uppger att de värderingstekniker som används är i enlighet med allmänt vedertagna värderingstekniker (Handelsbanken, 2009e).

4.1.3 Värdeförändringar

Värdeförändringar, såsom räntor, utdelningar samt övriga värdeförändringar, vilka kan hänföras till tillgångar och skulder som innehas för handelsändamål samt förändringar i det verkliga värdet för *Finansiella tillgångar och finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen* redovisas i resultaträkningen. För de finansiella tillgångar som kategoriseras som *Tillgångar tillgängliga för försäljning*, redovisas värdeförändringar direkt i eget kapital. Dock gäller det inte för räntor, valutakurseffekter samt nedskrivningar vilka redovisas i resultaträkningen (Handelsbanken, 2009e).

Nedskrivningar

För *Lån och andra fordringar* redovisade till upplupet anskaffningsvärde görs enskilda eller gruppvisa nedskrivningsprövningar. Prövningen görs endast då det finns objektiva belägg för att återvinningsvärdet av fordran kommer att vara lägre än det redovisade värdet. Exempel på sådana objektiva belägg är en försenad eller utebliven betalning, konkurs, ändrad kreditrating eller en nedgång i säkerhetens marknadsvärde. Vid nedskrivningsprövningen görs en beräkning av fordrans återvinningsvärde. Skulle detta värde understiga det redovisade värdet görs en nedskrivning och redovisas som en kreditförlust i resultaträkningen (Handelsbanken, 2009e).

Handelsbanken gör även nedskrivningar för *Tillgångar som är tillgängliga för försäljning* då det finns ”objektiva belegg för att en eller flera förlusthändelser inträffat som har en inverkan på de förväntade framtida kassaflödena för tillgången” (Handelsbanken, 2009e; s.46). Exempel på sådana förlusthändelser är sannolik konkurs i framtiden, att bevis finns för att utgivaren av det finansiella instrumentet har betydande finansiella svårigheter eller bestående förändringar på marknaden för tillgången. Vid nedskrivningen förs en andel av den samlade förlust, vilken tidigare redovisats direkt mot eget kapital, till resultaträkningen (Handelsbanken, 2009e).

4.1.4 Omklassificeringar

Förändringarna i IAS 39 samt IFRS 7 har tillämpats i Handelsbanken sedan 1 juli 2008 då tillämpningen blev tillåten (Handelsbanken, 2009e).

Handelsbanken (2009e) anger att de till följd av ”förändrade marknadsvillkor för delar av koncernens verksamhet” (Handelsbanken, 2009e; s.44) samt avveckling av tradingverksamhet i New York har omklassificerat delar av sin värdepappersportfölj till verkligt värde i enlighet de nya alternativen i IAS 39 (Handelsbanken, 2009e).

De omklassificeringar som gjorts har inneburit ”att finansiella instrument flyttades från kategorin innehav för handel till kategorierna tillgängliga för försäljning respektive lånefordringar” (Handelsbanken, 2009e; s.44). Omklassificering har också gjorts från kategorin *Tillgångar tillgängliga för försäljning* till kategorierna *Lånefordringar och andra fordringar* respektive *Tillgångar som innehas till förfall*. Handelsbanken har vid omklassificeringstidpunkten överfört de omklassificerade tillgångarnas verkliga värde till de nya kategorierna (Handelsbanken, 2009e).

Handelsbanken (2009e) skriver att avsikten med de omklassificeringar som gjorts är att få en redovisning som på ett bättre sätt avspeglar syftena med innehaven. Dock anger de vidare att omklassificeringar endast görs under exceptionella omständigheter (Handelsbanken, 2009e).

Figur 4.1: Utdrag ur Not K17 Omklassificerade finansiella tillgångar

mnr	Innehav klassificerade som lån		Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Investeringar som hålles till förfall
	Omklassificerat från innehav för handel (trading)	Omklassificerat från tillgängligt för försäljning	Omklassificerat från innehav för handel (trading)	Omklassificerat från tillgängligt för försäljning
Redovisat värde vid omklassificeringen per 2008-07-01	3 041	19 722	2 578	209
Förändring i redovisat värde sedan omklassificeringen	32	3 437	371	32
Redovisat värde	3 073	23 159	2 949	241
Verkligt värde	2 953	21 535	2 949	231
Redovisad värdeförändring i resultaträkningen under 2008	-23	291	-64	-
<i>Varav efter omklassificeringen</i>	-	291	-	-
Redovisad värdeförändring direkt i eget kapital under 2008	-	42	-334	0
<i>Varav efter omklassificeringen</i>	-	-	-334	-
Vinst eller förlust i verkligt värde som skulle ha redovisats om omklassificeringen ej hade skett	-117	-1 227	-334	-9
<i>Varav direkt i eget kapital</i>	-	-1 227	-	-9
Redovisad värdeförändring under 2007	-30	40	-65	-
<i>Varav direkt i eget kapital</i>	-	40	-	-

(Handelsbanken, 2009e; s.75).

I utdraget ur not K17 ovan finns en sammanställning över de omklassificeringar som har gjorts. Där kan det utläsas att om omklassificeringarna inte skett så att hade Handelsbanken redovisat en förlust i verkligt värde för de omklassificerade posterna på totalt 1,687 miljarder kronor. Av dessa skulle 1,236 miljarder ha redovisats direkt i eget kapital (Handelsbanken, 2009e).

4.2 Nordea

Nordea härstammar från fyra nordiska banker. Koncernen har sedan år 2001 bedrivit all sin verksamhet under varumärket Nordea och är idag den största finansiella koncernen i Norden samt Östersjöregionen (Nordea, 2009a). Bankens historia sträcker sig 189 år tillbaka i tiden. Under denna livstid har 250 olika banker införlivats i Nordeas verksamhet (Nordea, 2009b). Nordea har idag nästan tio miljoner kunder och är etta eller tvåa på de flesta marknaderna i Norden (Nordea, 2009c). Banken har cirka 1400 bankkontor i Danmark, Finland, Norge, Sverige, Polen och de baltiska länderna (Nordea, 2009d).

Banken hade under perioden januari till december 2008, ett rörelseresultat som uppgick till 3,338 miljarder euro och hade under samma period en balansomslutning på 474 miljarder euro (Nordea, 2009d).

4.2.1 Kategorisering

Nordea delar in sina finansiella tillgångar och finansiella skulder i följande kategorier; *Finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde via resultaträkningen*, *Lån och fordringar*, *Innehav till förfall*, *Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning*, *Finansiella skulder som värderas till verkligt värde via resultaträkningen* samt *Övriga finansiella skulder*. Finansiella tillgångar och finansiella skulder som värderas till verkligt värde via resultaträkningen delas i sin tur in i innehav för handel och finansiella tillgångar och finansiella skulder som vid första redovisningstillfället ska värderas till verkligt värde. I vilken av dessa kategorier som en finansiell tillgång eller finansiell skuld redovisas i balansräkningen, påverkar hur de senare värderas (Nordea, 2009e).

I not 47 i Nordeas årsredovisning för år 2008, finns uppdelningen av de finansiella instrumenten under respektive kategori. I tabellen kan det utläsas att de finansiella tillgångar som kategoriseras under *Lån och fordringar* utgör den största andelen av de finansiella tillgångarna. Denna kategori utgör cirka 52 procent av det totala redovisade värdet under redovisningsperioden för år 2008. Utifrån not 47 kan det också utläsas att Nordeas finansiella skulder till största delen utgörs av *Övriga finansiella skulder*, vilka står för cirka 57 procent (Nordea, 2009e).

4.2.2 Värdering

Alla Nordeas finansiella tillgångar och finansiella skulder värderas vid första redovisningstillfället till verkligt värde. I den efterföljande värderingen värderas de finansiella tillgångarna och de finansiella skulderna under respektive kategori på följande sätt:

- *Finansiella tillgångar och finansiella skulder som värderas till verkligt värde via resultaträkningen* – verkligt värde utan transaktionskostnader.
- *Lån och fordringar* – de lån och fordringar som inte värderas till verkligt värde värderas till upplupet anskaffningsvärde.

- *Innehav till förfall* – värderas till en början till anskaffningsvärdet plus transaktionskostnader. Därefter värderas de till upplupet anskaffningsvärde.
- *Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning* – värderas till verkligt värde.
- *Övriga finansiella skulder* – värderas till upplupet anskaffningsvärde.

(Nordea, 2009e).

Nordea anger att det bästa sättet för att beräkna ett verkligt värde för en finansiell tillgång eller en finansiell skuld är publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad. Nordea använder denna metod för statsskuldsväxlar, räntebärande värdepapper, listade derivat och utgivna skuldebrev (Nordea, 2009e).

Om inga noterade priser finns tillgängliga används en passande värderingsteknik. Nordea använder värderingstekniker för statsskuldsväxlar (då inga noterade priser finns), lån och fordringar till allmänheten, räntebärande värdepapper och aktier (då inga noterade priser finns) samt derivat (Nordea, 2009e).

Då inga noterade priser på en aktivmarknad finns beräknas det verkliga värdet som det teoretiska nuvärdet av de individuella kontrakten. Detta baseras på oberoende marknadsparametrar samt ett antagande om att inga risker eller osäkerhetsfaktorer finns. Beräkningen kompletteras med en portföljustering vilken omfattar osäkerhet i värderingstekniken, modellantaganden och dolda parametrar liksom portföljens motparts kreditrisk och likviditetsrisk. Nordea (2009) skriver att den värderingsteknik som används är i enlighet med värderingstekniker som vanligtvis används på marknaden (Nordea, 2009e).

4.2.3 Värdeförändringar

Alla förändringar i värdet för finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde via resultaträkningen redovisas direkt i resultaträkningen. För finansiella tillgångar som är tillgängliga för försäljning, redovisas förändringar i det verkliga värdet direkt på ett konto vilket reglerar värdet för reserver i eget kapital. Dock gäller det inte förändringar i ränta, valutakurseffekter och förluster till följd av nedskrivning vilka redovisas direkt i resultaträkningen (Nordea, 2009e).

Nedskrivningar

För *Lån och fordringar* testar Nordea individuella kontrakt för om det finns objektiva bevis för ett nedskrivningsbehov. De lån som inte testas individuellt flyttas över till en grupp av lån som har liknade risker. Dessa grupper av lån testas tillsammans för nedskrivning. Målet med testet är att identifiera nedskrivningsbehov i gruppen som ännu inte kan hänföras till ett enskilt lån. Förlusten kommer att hänföras till gruppen av lån till dess att den kan hänföras till ett enskilt lån. Även *Finansiella tillgångar som hålls till förfall* testas för nedskrivning på varje balansdag. Om det finns objektiva bevis för att tillgångens värde har gått ner, görs en nedskrivning av värdet (Nordea, 2009e).

4.2.4 Omklassificeringar

Nordea har inte använt sig av de nya möjligheter som erbjudits i enlighet med förändringarna i IAS 39 samt IFRS 7. Med andra ord har inga omklassificeringar gjorts (Nordea, 2009e).

4.3 SEB

SEB har funnits sedan 1856 och är en av norra Europas största finanskoncerner. Sverige och Tyskland har cirka en fjärdedel vardera av koncernens kontor. Övriga återfinns i baltstaterna, Ryssland, Ukraina, Polen, Danmark, Norge och Finland samt i städer som utgör stora finanscentra i världen, som exempelvis New York. Kontoren är drygt 660 till antalet och de anställda är drygt 21 000 personer. SEB har cirka 400 000 företagskunder och drygt fem miljoner privatkunder (SEB, 2009a).

Rörelseresultatet för år 2008 var 12 471 miljoner kronor och balansomslutningen den 31 december samma år var 2 511 miljarder kronor. Utlåningen till allmänheten låg på balansdagen på 1 297 miljarder kronor (SEB, 2009b).

4.3.1 Kategorisering

SEB delar in sina finansiella tillgångar i kategorierna *Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen*, *Lånefordringar och kundfordringar*, *Investeringar som hålls till förfall* samt *Finansiella tillgångar som kan säljas*. Vidare delas de finansiella skulderna in i kategorierna *Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen* och *Övriga finansiella skulder* (SEB, 2009b).

I not 40 i årsredovisningen för år 2008 finns en översikt över bankens finansiella tillgångar och skulder. Av den framgår att utlåningen till allmänheten är den största tillgångsposten och in- och upplåning från allmänheten den största skuldposten. Dessa två poster omfattar tillgångar respektive skulder som har fastställda betalningar, men ej handlas på en aktiv marknad, vilket medför att de kategoriseras som lånefordringar och kundfordringar respektive övriga finansiella skulder (SEB, 2009b).

4.3.2 Värdering

Den initiala värderingen sker till verkligt värde. För alla tillgångar utom de som värderas till verkligt värde via resultaträkningen görs ett tillägg till det verkliga värdet för kostnader avseende förvärvet. Hur den framtida värderingen sker beror på vilken kategori tillgången tillhör. I not 46 i årsredovisningen för år 2008 visas en jämförelse mellan verkligt och bokfört värde på bankens tillgångar och skulder. Av den framgår att skillnaden är marginell (SEB, 2009b).

Som namnet antyder värderas *Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen* till just verkligt värde även i den efterföljande värderingen. Även *Finansiella tillgångar som kan säljas* värderas till verkligt värde. *Lånefordringar och kundfordringar* samt *Investeringar som hålls till förfall* redovisas istället, efter den initiala värderingen, till upplupet anskaffningsvärde med hjälp av effektivräntemetoden. För finansiella skulder gäller analogt att *Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen tas upp till verkligt värde* och *Övriga finansiella skulder* redovisas till upplupet anskaffningsvärde (SEB, 2009b).

Vid uppskattning av verkligt värde används noterade marknadspriser. För tillgångar används köpkurs och för skulder säljkurs. Om en aktiv marknad saknas använder SEB istället värderingstekniker för att uppskatta det verkliga värdet. De fyra värderingstekniker banken tillämpar är diskonterade kassaflöden, värdering av optioner, jämförelse med aktuella transaktioner i det finansiella instrumentet och jämförelse med andra finansiella instrument som är mycket lika det instrument som ska värderas. Banken anger dock inte uttryckligen att de värderingstekniker som används är allmänt vedertagna, annat än då de nämner att de tekniker som används vid fastställande av verkligt värde för investeringar i aktier som saknar en aktiv marknad är allmänt vedertagna. (SEB, 2009b).

4.3.3 Värdeförändringar

Vinster och förluster förknippade med värdeförändringar i *Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen* tas upp i resultaträkningen under rubriken nettoresultat av finansiella transaktioner. För *Finansiella tillgångar som kan säljas* redovisas vinster och förluster till följd av värdeförändringar istället i balansräkningen under rubriken värdeförändringsreserv som ligger under eget kapital. Där stannar de tills tillgången antingen säljs eller skrivs ned och värdet förs över till resultaträkningen (SEB, 2009b).

Ytterligare värdeförändringar som redovisas i resultaträkningen är räntor som härrör från räntebärande *Finansiella tillgångar som kan säljas*, värdeförändringar på monetära tillgångar som hör till kategorin *Finansiella tillgångar som kan säljas* och är orsakade av valutakursförändringar och utdelning från aktier som tillhör denna kategori (SEB, 2009b).

Nedskrivningar

För att avgöra om värdet verkar bestå görs på balansdagen en nedskrivningsprövning för alla tillgångskategorier förutom *Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen*. Om det finns objektiva belägg för att något som kommer att påverka tillgångens framtida kassaflöden negativt har inträffat och dessa kassaflöden går att bedöma på ett pålitligt sätt ska en nedskrivning göras (SEB, 2009b)

4.3.4 Omklassificeringar

SEB har tillämpat ändringarna av IAS 39 och IFRS 7 som gäller från 1 juli 2008. Banken har gjort omklassificeringar från kategorierna *Finansiella tillgångar som kan säljas* och värdepapper som innehas för handel till *Lånefordringar och kundfordringar*. Från den förstnämnda kategorin omklassificerades tillgångar som på dagen för omklassificeringen hade ett redovisat värde på 83 miljarder kronor och från den andra ett redovisat värde på 12 miljarder kronor. På balansdagen hade dock summan av det redovisade värdet på omklassificeringarna stigit från 95 till 107 miljarder kronor, huvudsakligen på grund av valutaeffekter. SEB valde att göra omklassificeringen på grund av marknadsförsämringen hösten 2008 och planerar att behålla tillgångarna över en överskådlig framtid eller till förfall och anser sig kunna klara av det (SEB, 2009b).

Om omklassificeringarna ej gjorts hade banken redovisat förluster i verkligt värde på 1,6 miljarder i resultaträkningen och 5,3 miljarder i den del av eget kapital som benämns omvärderingsreserv. Upplýsingar om omklassificeringarna ges i förvaltningsberättelsen i årsredovisningen för år 2008 (SEB, 2009b). Se utdrag nedan:

Figur 4.2: Utdrag 1 ur Förvaltningsberättelsen; Omklassificering av värdepappersportföljer

Värden vid omklassificering

Mkr	Lån och kundfordringar	Värdepapper som kan säljas	Värdepapper för handel
Strukturerade krediter	49 029	-43 412	-5 617
Finansiella institutioner	40 458	-35 333	-5 125
Säkerställda obligationer, övrigt	5 758	-4 087	-1 671
	95 245	-82 832	-12 413

(SEB, 2009b: s.25)

Figur 4.3: Utdrag 2 ur Förvaltningsberättelsen; Omklassificering av värdepappersportföljer

Förväntade kassaflöden

Mkr	<1 år	1-2 år	2-5 år	>5 år
Strukturerade krediter	3 628	3 789	12 330	32 027
Finansiella institutioner		4 913	32 331	4 463
Säkerställda obligationer, övrigt		40	4 110	1 724

(SEB, 2009b; s.25)

Figur 4.4: Utdrag 3 ur Förvaltningsberättelsen; Omklassificering av värdepappersportföljer

Resultateffekt

Mkr	2008	2008	2007
	Efter omklassificering	Före omklassificering	
Ränteintäkt	1 959	1 811	3 900
Förändring i verkligt värde		-800	-1 344
Valuta	13 699	8 176	837
Nedskrivning	-	-	-

(SEB, 2009b; s.25)

4.4 Swedbank

Swedbank är en bank som funnits sedan 1820 och har drygt nio miljoner privatkunder och drygt en halv miljon företagskunder. Större delen av verksamheten är koncentrerad till Sverige och baltstaterna. Dock finns verksamhet även i Ukraina, Danmark, Finland, Ryssland, Luxemburg, Spanien, USA, Norge, Kina och Japan (Swedbank, 2009a).

31 december 2008 var balansomslutningen 1 812 miljarder kronor och årets rörelseresultat uppgick till 15 222 miljoner kronor. Utlåningen till allmänheten låg på 1 251 miljarder kronor. Antalet kontor var cirka 900 stycken och antalet anställda 21 280 personer (Swedbank, 2009b).

4.4.1 Kategorisering

Swedbank delar in sina finansiella instrument i kategorierna *Finansiella instrument värderade till verkligt värde via resultaträkningen*, *Lånefordringar*, *Investeringar som hålls till förfall* samt *Övriga finansiella skulder*. Det finns även några få finansiella instrument som kategoriseras som att de är tillgängliga för försäljning. De utgör dock ett ringa belopp. Den största kategorin är *Lånefordringar* och huvuddelen av dessa består av utlåning till allmänheten. *Övriga finansiella skulder* är den största skuldposten och består till stor del av in- och upplåning från allmänheten (Swedbank, 2009c).

4.4.2 Värdering

Vid första redovisningstillfället redovisas alla finansiella instrument till verkligt värde, det vill säga anskaffningsvärdet. Ett tillägg för kostnader förknippade med anskaffandet görs för instrument som i fortsättningen ej kommer att redovisas till verkligt värde via resultaträkningen. Hur de finansiella instrumenten sedan redovisas beror på vilken kategori de bedömts tillhöra. I not 43 i årsredovisningen för 2008 visas skillnaden mellan verkligt och bokfört värde för Swedbanks finansiella tillgångar och skulder. Skillnaderna är dock små då de flesta finansiella tillgångar och skulder redovisas till verkligt värde (Swedbank, 2009c).

Vid värdering till verkligt värde utgår Swedbank från noterade priser på aktiva marknader. Skulle sådana saknas nyttjas istället olika värderingsmodeller som exempelvis diskontering av framtida kassaflöden. De olika modellerna bygger på marknadsdata som går att observera. Det kan exempelvis vara noterade priser för liknande instrument på en aktiv marknad eller noterade priser för exakt likadana instrument på en inaktiv marknad. Swedbank avgör själv när en marknad ska bedömas som inaktiv och vilken värderingsmodell som i så fall är mest lämplig för instrumentet i fråga. De modeller som tillämpas är dock alla kontrollerade och allmänt accepterade. Användningen av värderingsmodeller har ökat från år 2007 till år 2008. 19 procent av de räntebärande värdepapperna värderades utifrån en modell 31 december 2008 jämfört med fem procent året innan. Detta beror på den senare tidens utveckling på de internationella ekonomiska marknaderna (Swedbank, 2009c).

För finansiella instrument värderade till verkligt värde via resultaträkningen sker även den efterföljande värderingen till verkligt värde i enlighet med vad som sägs i föregående stycke. Om det är utlåning som ska värderas och det saknas marknadsdata avseende kreditmarginalen använder Swedbank istället samma kreditmarginal som vid senaste transaktionen med den aktuella parten (Swedbank, 2009c).

Efterföljande värdering av *Lånefordringar, Finansiella instrument som hålls till förfall* samt *Övriga finansiella skulder* sker till upplupet anskaffningsvärde. Det upplupna anskaffningsvärdet fås genom att nuvärdesberäkna framtida betalningar med den effektiva anskaffningsräntan. Den effektiva anskaffningsräntan är ”den räntesats som ger lånefordrans anskaffningsvärde som resultat vid beräkning av nuvärdet av framtida betalningar” (Swedbank, 2009c; s.66) Författarna kan inte se att det anges någonstans i årsredovisningen hur den efterföljande värderingen av finansiella instrument tillgängliga för försäljning går till.

4.4.3 Värdeförändringar

Värdeförändringar i *Finansiella instrument värderade till verkligt värde* redovisas i resultaträkningen under rubriken ”nettoresultat finansiella poster till verkligt värde”. Exempel på delposter som ingår däri är värdeförändringar orsakade av aktieutdelningar eller av valutakursförändringar (Swedbank, 2009c).

Nedskrivningar

På balansdagen görs en nedskrivningsprövning av *Lånefordringar* och *Investeringar som hålls till förfall*. Har något som förväntas reducera de framtida kassaflödena skett sedan den initiala värderingen och det går att på ett tillförlitligt sätt bedöma detta så görs en nedskrivning. Bedömningar görs först individuellt och sedan för portföljer innehållande lånefordringar eller investeringar med liknande risk. Nedskrivningar av *Lånefordringar* redovisas i resultaträkningen under rubriken ”kreditförluster, netto”. Det kan vara antingen reserveringar för befarade kreditförluster eller bortskrivningar på grund av konstaterade förluster (Swedbank, 2009c).

4.4.4 Omklassificeringar

Swedbank har tillämpat förändringen i IAS 39. I enlighet med denna förändring har banken valt att omklassificera några räntebärande värdepapper från kategorin innehas för handel till kategorin hålls till förfall. Swedbank redogör för omklassificeringen i not 44 i årsredovisningen för 2008 (se utdrag nedan). Omklassificeringen gjordes eftersom situationen var extremt turbulent och marknaden präglades av brist på likviditet och brist på noterade priser på aktiva marknader. Situationen gjorde att dessa värdepapper var illikvida och ledningen bedömde att värdepapperen inte längre skulle innehas för handel utan till förfall. Denna omklassificering innebar att värdepapperna värderades till upplupet anskaffningsvärde minus nedskrivningar istället för till verkligt värde (Swedbank, 2009c).

Om omklassificeringen ej skett hade ”nettoresultat finansiella poster till verkligt värde” varit 150 miljoner kronor lägre för andra halvåret 2008 än vad det blev i och med omklassificeringen. Om man leker med tanken att en omklassificering hade gjorts även för första halvåret 2008 så hade det gett ett ”nettoresultat finansiella poster till verkligt värde” som var 187 miljoner kronor lägre än det faktiska utfallet (Swedbank, 2009c).

Vid omklassificeringen var den genomsnittliga effektivräntan 5,62 procent och ränteintäkten efter omklassificering 160 miljoner kronor. Det fanns inget behov av nedskrivningar (Swedbank, 2009c).

Figur 4.5: Utdrag ur Not 44; Omklassificering av finansiella tillgångar

	2008	2008
mkr	31 dec	1 jul
Redovisat värde	8 138	7 376
Nominellt belopp	8 328	7 558
Verkligt värde	7 988	7 376

Nominellt belopp och redovisat värde påverkas av ändrade valutakurser. Redovisat värde påverkas också av periodisering av underkurs enligt effektivräntemetoden.

Tabellen visar värdet på de finansiella instrument som omklassificerats (Swedbank, 2009c; s.92).

5 Analys

Analysen kopplar ihop den teoretiska referensramen med empirin. Först berörs kort hur kategoriserings- och värderingsprinciperna i IAS 39 tillämpats i bankerna. Fokus ligger sedan på hur omklassificeringsmöjligheterna har utnyttjats i bankerna och vilka effekter detta har fått.

5.1 Tillämpning av kategoriserings- och värderingsprinciperna

I denna del av analysen berör författarna kort hur de fyra utvalda bankerna följer de kategoriserings- och värderingsprinciper för finansiella instrument som anges i IAS 39. Denna jämförelse görs genom att ställa de principer som det redogjorts för i den teoretiska referensramen mot de redovisningsprinciper som bankerna använder för sina finansiella instrument enligt årsredovisningarna.

Tre av bankerna delar in sina finansiella instrument i de fyra kategorier som föreskrivs i IAS 39. Swedbank, som är den fjärde banken, har samma indelning men med undantaget att kategorin *Finansiella tillgångar som kan säljas* i deras fall utgör ett obetydligt belopp. Det har gjorts att det endast inledningsvis nämns att denna kategori finns men sedan behandlas den inte vidare. En annan avvikelse från den indelning som görs i IAS 39 är att samtliga banker även delar in de finansiella skulderna i kategorin *Övriga skulder*. Alla banker utom Swedbank presenterar de olika kategorierna fördelade på finansiella tillgångar och finansiella skulder. Swedbank har valt att slå ihop kategorierna *Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen* och *Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen* till en kategori benämnd *Finansiella instrument värderade till verkligt värde via resultaträkningen*. Denna hopslagning görs även i IAS 39. Det bör även nämnas att bankerna inte exakt benämner alla kategorier i enlighet med IAS 39, dock är innebörden densamma.

Lånefordringar och kundfordringar är den kategori som utgör störst del av de finansiella tillgångarna för bankerna. I kategorin lånefordringar och kundfordringar återfinns enligt IAS 39 sådana finansiella tillgångar som har fastställda eller fastställbara belopp och vilka inte är derivat. För de finansiella skulderna är det kategorin *Övriga finansiella skulder* som utgör störst del. Kategorin för övriga finansiella skulder definieras inte i IAS 39, men bör rimligen utgöras av de finansiella skulder som värderas till upplupet anskaffningsvärde. Denna slutsats kan dras i och med att den kategori för finansiella skulder som definieras i IAS 39 är för finansiella skulder som värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

Samtliga fyra banker värderar initialt alla finansiella tillgångar och finansiella skulder till verkligt värde. För alla kategorier utom *Finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen* utgörs det verkliga värdet av anskaffningsvärdet med tillägg för transaktionskostnader. För *Finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen* görs dock inget tillägg för transaktionskostnader. I den efterföljande värderingen värderar bankerna *Finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde* och *Finansiella tillgångar som innehas för handel* till verkligt värde. Då bedöms det verkliga värdet i första hand med utgångspunkt i noterade priser på en aktiv marknad. Saknas sådana används istället olika värderingstekniker. Handelsbanken har två värderingstekniker att använda då noterade

marknadpriser saknas; värdering med hjälp av annan extern marknadsinformation och värdering byggd på antaganden och uppskattningar. Nordea använder det teoretiska nuvärdet baserat på marknadsparametrar med justering för osäkerhet. SEB har fyra värderingstekniker; diskonterade kassaflöden, optionsvärdering och jämförelser med aktuella transaktioner i det finansiella instrumentet respektive med andra liknande finansiella instrument. Swedbank använder olika värderingstekniker som exempelvis diskonterade kassaflöden. Teknikerna bygger på observerbar marknadsdata som exempelvis noterade priser för liknande instrument på en aktiv marknad eller noterade priser på exakt likadana instrument på en inaktiv marknad. Utifrån detta kan konstateras att de värderingstekniker som används är relativt lika. Övriga kategorier värderas till upplupet anskaffningsvärde med hjälp av effektivräntemetoden. Både initial och efterföljande värdering sker i enlighet med vad som föreskrivs i IAS 39. Ett undantag är dock att Nordea gör efterföljande värdering av *Finansiella tillgångar och Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen* till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Detta överensstämmer inte med de principer som anges i IAS 39. När det gäller värdeförändringar inklusive nedskrivningar följer alla undersökta banker de principer som anges i IAS 39.

5.2 Omklassificeringar

Denna andra del av analysen behandlar de nya omklassificeringsmöjligheterna i IAS 39 och dess påverkan på bankerna. Utgångspunkten för analysen ligger i den teoretiska referensramen.

Studierna av bankernas årsredovisningar har visat att tre av de fyra banker som undersökts har tillämpat de omklassificeringsmöjligheter som finns i IAS 39 retroaktivt från och med den 1 juli 2008. Den bank som inte använt sig av denna möjlighet är Nordea.

Samtliga banker anger att valet att omklassificera beror på förändrade marknadsvillkor. Handelsbanken anger ytterligare en anledning vilken är att de har avvecklat en tradingverksamhet. Detta kan kanske vara orsaken till att de har gjort de största omklassificeringarna. Enligt IFRS 7 ska det lämnas upplysningar om vilken extraordinär situation som råder, varför just denna situation anses vara extraordinär samt något som stöder påståendet. Både Handelsbanken och SEB anger endast att det beror på förändringarna i marknadsvillkoren samt på avvecklingen av tradingverksamheten för Handelsbanken, dock specificeras det inte närmare varför detta har lett till omklassificeringar. Swedbank å andra sidan har utvecklat det något och nämner att de försämrade marknadsvillkoren gjort att marknaden blivit illikvid vilket i sin tur gjort att vissa värdepapper blivit illikvida och därmed inte längre passar att inneha för handel. Dock anger de inget stöd för att detta skulle ge skäl för omklassificering av just dessa värdepapper. Nordea har heller inte angett några skäl till varför de inte ansett att några omklassificeringar behöver göras. Dock är det inget krav enligt IFRS 7. Utifrån detta kan det konstateras att bankerna som gjort omklassificeringar lämnar för lite upplysningar om omständigheterna kring omklassificeringarna.

Merparten av omklassificeringarna har gjorts från kategorier som värderas till verkligt värde till sådana som värderas till upplupet anskaffningsvärde. Både Handelsbanken och SEB har gjort sina största omklassificeringar från kategorin *Finansiella tillgångar som kan säljas* till kategorin *Lånefordringar och kundfordringar*. Swedbank däremot har bara omklassificerat från innehas för handel (vilka sorteras in under kategorin *Finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen*) till *Investeringar som hålls till förfall*. Enda undantaget från att gå från verkligt värde till upplupet anskaffnings-

värde är att Handelsbanken har gjort en mindre omklassificering av finansiella tillgångar som innehas för handel. Dessa har flyttats till kategorin *Finansiella tillgångar som kan säljas* vilket är en kategori som också värderas till verkligt värde precis som finansiella tillgångar som innehas för handel.

Något författarna uppmärksammat är att Handelsbankens omklassificering från kategorin *Finansiella tillgångar som kan säljas* till kategorin *Investeringar som hålls till förfall* inte är i enlighet med de nya omklassificeringsmöjligheterna. Dock kan det hända att den är tillåten enligt omklassificeringsmöjligheter som gäller sedan tidigare. Då detta faller utanför ramen för denna uppsats utreds inte detta vidare.

Den främsta anledningen som alla tre banker uppger till varför de valt att göra omklassificeringar är, som tidigare nämnts, förändrade marknadsvillkor. Dock skulle valet att använda omklassificeringsmöjligheten från kategorier som värderas till verkligt värde till kategorier som värderas till upplupet anskaffningsvärde även kunna bero på bankernas motvilja till att använda verkligt värde vid värdering av finansiella instrument. Den motvilja som bankerna har mot värdering till verkligt värde bottnar i att de enligt Walton anser att ett verkligt värde, vilket avspeglar upp- och nedgångar, inte ger någon vägledning om vad det slutgiltiga värdet blir på de långsiktiga transaktioner som de finansiella instrumenten innebär. I och med att det är långsiktiga transaktioner det handlar om är det det slutgiltiga värdet som räknas.

Då anskaffningsvärde används kommer avvägningen mellan relevans och tillförlitlighet att göras till fördel för tillförlitlighet. Detta beror på att det slutliga värdet redovisas sent då fler av konsekvenserna av transaktionen är kända.

Bankerna föredrar enligt Gebhardt, Reichardt & Wittenbrink en blandning mellan verkligt värde och anskaffningsvärde, vilken funnits i gamla IAS:er, vid värdering av finansiella instrument. I och med de nya förändringar som skett i IAS 39 när det gäller omklassificeringar av finansiella instrument, så har detta önskemål i viss mån tillmötesgått. Om denna möjlighet inte hade införts i IAS 39 skulle de finansiella tillgångarna bli väldigt lågt värderade i och med finanskrisens utbrott. Dock visar Gebhardts, Reichardts & Wittenbrinks simuleringsmodell att den bästa och mest rättvisande värderingsprincipen för finansiella instrument är verkligt värde.

Andra aspekter som talar för att anskaffningsvärde ska användas vid värdering är att ett verkligt värde kan vara svårt att fastställa. Om en aktiv marknad saknas eller om ett verkligt värde av någon annan anledning är svårt att fastsätta, används olika värderingstekniker. Dessa värderingstekniker innehåller antaganden samt är framtagna av företagsledningen. Detta kan ge missvisande värden om antagandena görs på fel grunder samt vara subjektiva då företagsledningen skulle kunna hålla inne med viktig information som om den var känd skulle göra värdet mer rättvisande. Samtliga banker använder sig av värderingstekniker då inga noterade marknadspriser finns för att värdera ett finansiellt instrument till verkligt värde. Således finns det risk för sådan missvisande värdering som beskrivits ovan. Den angivelse i IAS 39 som säger att en allmänt vedertagen värderingsteknik ska användas i första hand kan ses som ett försök till att motverka en missvisande bild. Alla undersökta banker utom Swedbank anger att de värderingstekniker som de använder är allmänt vedertagna, vilket gör att risken för missvisande siffror minskar. Dock ger detta ingen garanti för bättre jämförbarhet eftersom de antaganden som ingår i värderingsteknikerna kan ha gjorts utifrån olika bedömningar och preferenser.

De som å andra sidan förespråkar ett verkligt värde menar att det ger en bättre beslutsgrund för investerare. Detta främst på grund av att det speglar de upp- och nedgångar som sker i det finansiella instrumentets värde. Denna avspeglning ger en mer rättvisande bild av det finansiella instrumentets verkliga värde. Dessutom ger verkligt värde en bättre relevans då det är mer aktuella värden som anges. Utifrån intressentteorin kan ovannämnda argument sägas vara i enlighet med vad som gynnar en intressent i form av en aktieägare. Då upp- och nedgångar enligt detta argument skulle speglas i och med ett verkligt värde, kan detta ses som en hjälp för en aktieägare vid beslutet om en investering i företaget ska göras eller inte. Att omklassificeringsvalen har lagts till i IAS 39 kan också ses som ett tecken på att intressentteorin i hög grad är aktuell då användandet av intressentteorin vid en finansiell kris leder till att mer förebyggande och kanske även tillmötesgående åtgärder vidtas i större utsträckning enligt Alpaslan, Green och Mitroff. Omklassificeringsvalen kan ses som att IASB indirekt försöker tillmötesgå intressenternas intressen genom att på ett sätt möta kritiken mot att värdera vissa finansiella instrument till verkligt värde.

Dock finns det fler intressenter än aktieägarna. Frågan är om ett verkligt värde även tillgodoser övriga intressenters intressen. Beroende på om intressenterna har ett långsiktigt eller kortsiktigt intresse kommer förmodligen anskaffningsvärde respektive verkligt värde vara det som gynnar intressenten mest. Ett verkligt värde är mer kortsiktigt då det värdet förändras mer under tiden, medan ett anskaffningsvärde är relativt stabilt.

En av de effekterna som de omklassificeringar som gjorts har haft är att de finansiella tillgångarna har fått ett högre värde än vad de annars skulle ha haft. Detta beror på att ett verkligt värde under rådande finanskris skulle ha blivit betydligt lägre än ett upplupet anskaffningsvärde. I sin tur beror denna skillnad på att ett verkligt värde avspeglar de upp- och nedgångar som sker på marknaden vilket ett upplupet anskaffningsvärde inte gör. Dessutom skulle vissa förluster på grund av värdeminskningar relaterade till de omklassificerade finansiella tillgångarna ha redovisats i balansräkningen om omklassificeringarna ej gjorts. En annan effekt av omklassificeringarna är att resultatet blev högre än vad det annars skulle ha blivit. Det beror på att vissa förluster på grund av värdeminskningar relaterade till de omklassificerade finansiella tillgångarna skulle ha redovisats i resultaträkningen om verkligt värde hade använts.

De förluster i verkligt värde på de omklassificerade finansiella instrumenten som skulle ha gjorts om omklassificeringarna ej gjorts är betydligt större för Handelsbanken och SEB än för Swedbank. De två förstnämnda skulle ha gjort en förlust på 1,7 respektive 6,9 miljarder. Swedbank hade förlorat 160 miljoner, vilket är avsevärt mindre. Detta kan troligen ha ett samband med att Swedbank har omklassificerat tillgångar till ett lägre belopp än de andra två bankerna. Detta skulle kunna bero på att Swedbank inte har lika mycket tillgångar som berörs av de nya omklassificeringsmöjligheterna, att de inte funnit tillräckligt starka skäl för att motivera en omklassificering eller att de valt att ta en förlust nu för att kunna behålla verkligt värde då konjunkturen går upp igen med tanke på att en omklassificerad tillgång aldrig får flyttas tillbaka.

Slutsatsen att omklassificerade finansiella instrument ej får flyttas tillbaka har författarna dragit utifrån de omklassificeringsmöjligheter som finns i IAS 39. Det kan identifieras tre olika omklassificeringsmöjligheter; från *Finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen* om det råder mycket speciella omständigheter, från samma kategori om det rör sig om en finansiell tillgång eller finansiell skuld som vid första redovisningstillfället hade kunnat klassificeras som *Lånefordringar och kundfordringar*

istället och avsikten är att inneha den under en överblickbar framtid till förfall och från *Finansiella tillgångar som kan säljas till Lånefordringar och kundfordringar* om den platsar i den sistnämnda och avsikten är att inneha den under en överblickbar framtid eller till förfall. För det första finns det ett uttryckligt förbud mot att omklassificera finansiella instrument till kategorin *Finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen* efter den initiala värderingen. För det andra har författarna inte hittat något som tyder på att det är tillåtet att omklassificera från kategorin *Lånefordringar och kundfordringar*. Följaktligen kan slutsatsen dras att inga omklassificerade finansiella instrument får flyttas tillbaka när de en gång blivit omklassificerade.

De bristfälliga upplysningarna om orsakerna till att omklassificeringarna har gjorts gör att det blir svårt att analysera huruvida redovisningen ger en bättre avspegling av bankernas finansiella ställning efter omklassificering. Detta främst på grund av att det blir svårt att avgöra om omklassificeringarna är befogade. Handelsbanken anger uttryckligen att omklassificeringarna även gjorts för att ge just en bättre avspegling av sin finansiella ställning, dock finns som tidigare nämnts ingen vidare motivering till hur en omklassificering skulle ge en bättre avspegling. För att kunna göra djupare analyser skulle det ha behövts mer detaljer kring de omständigheter som gjort att omklassificeringarna genomförts. Det skulle även behövas mer upplysningar om varför Nordea valt att avstå från omklassificeringar trots att det inte krävs. Dock bör det bli en bättre avspegling av värdet på de finansiella instrumenten i det finansiella läge som rådde då omklassificeringarna gjordes om det ses i ett längre perspektiv och instrumenten planeras att behållas ett bra tag. Det finns dock risk att det ibland blir en sämre avspegling just för stunden då svängningar i konjunkturen inte avspeglar sig i upplupet anskaffningsvärde så som de gör i verkligt värde. Detta eftersom omklassificerade finansiella instrument ej får flyttas tillbaka och värderingen då fortsättningsvis måste ske till upplupet anskaffningsvärde.

Förutom att de upplysningar som lämnas angående omklassificeringarna är knapphändiga lämnar SEB och Swedbank upplysningar i tabeller som till en början inte är helt lätta att tolka. Handelsbanken däremot har en mer tydlig och klar tabell över omklassificeringarna. Detta gör att begripligheten för informationen som lämnas i tabellerna blir sämre för SEB och Swedbank. Omklassificeringarna gör det också svårare att göra jämförelser mellan bankerna när vissa har omklassificerat och andra inte. Även jämförelser mellan perioderna blir svårare då värderingsmetoden för de omklassificerade finansiella tillgångarna ändras.

6 Återkoppling

Återkopplingen sammanfattar de svar på frågeställningarna som framkommit genom analysen.

Svaren på frågeställningarna kommer här att sammanfattas under respektive fråga i tur och ordning.

Vad har omklassificeringsmöjligheten i IAS 39 fått för betydelse för banker som redovisar enligt IFRS?

De banker som valt att nyttja omklassificeringsmöjligheterna har redovisat ett bättre resultat och högre värderade finansiella tillgångar än vad de skulle ha gjort om dessa möjligheter ej funnits. Jämförbarheten mellan perioderna för de banker som omklassificerat blir sämre då de byter värderingsprinciper. Det är dock svårt att analysera konsekvenserna djupare eftersom informationen om orsakerna till omklassificeringarna är bristfällig.

Följer bankerna de kategoriserings- och värderingsprinciper som gäller för finansiella instrument?

Till största delen följs de principer som anges i IAS 39. Några mindre avvikelser förekommer dock.

Hur många banker har utnyttjat den nya möjligheten att omklassificera?

Tre av de fyra undersökta bankerna har nyttjat möjligheten; Handelsbanken, SEB och Swedbank.

Ger en omklassificering och den medföljande redovisningen en bättre avspegling av värdet på de berörda finansiella instrumenten?

Även här är det svårt att uttala sig. Det som kan sägas är att verkligt värde skulle kunna ge en bra avspegling för stunden medan upplupet anskaffningsvärde skulle kunna ge en mer rättvisande bild på lång sikt. Detta medför att en omklassificering till en kategori som värderas till upplupet anskaffningsvärde kanske kan anses ge en bättre avspegling av värdet om tillgången planeras att innehas på lång sikt.

6.1 Förslag till fortsatt forskning

En fundering som dykt upp under arbetets gång och som skulle vara intressant att forska vidare på är vilka olika perspektiv bankerna har på de förändrade marknadsvillkoren. Samtliga banker som gjort omklassificeringar har angett att dessa beror på förändrade marknadsvillkor. Dock har detta nämnts utifrån ett generellt perspektiv. Det skulle därför vara intressant att undersöka om bankerna har olika perspektiv på de förändrade marknadsvillkoren och om det är olika omständigheter, vilka de kallar förändrade marknadsvillkor, som gjort att de valt att omklassificera.

Källförteckning

Böcker

Ejvegård, Rolf (2009) *Vetenskaplig metod*, 4:e upplagan. Lund: Studentlitteratur

Falkman, Pär (2000) *Teori för redovisning*. Lund: Studentlitteratur.

Holme, Idar Magne & Solvang, Bernt Krohn (1997) *Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder*, 2:a upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Lundahl, Ulf & Skärvad, Per-Hugo (1992) *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*, 2:a upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Marton, Jan. Falkman, Per. Lumsden, Marie. Pettersson, Anna-Karin. Rimmel, Gunnar (2008) *IFRS - i teori och praktik*. Sundbyberg: Bonnier Utbildning.

Patel, Runa & Davidson, Bo (2003) *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, 3:e upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Smith, Dag (2006) *Redovisningens språk*, 3:e upplagan. Danmark: Studentlitteratur.

Artiklar och andra tryckta källor

Alpaslan, Can M., Green, Sandy E., Mitroff, Ian I. (2009) *Corporate Governance in the Context of Crises: Towards a Stakeholder Theory of Crisis Management*. Journal of Contingencies and Crisis Management, vol. 17, no. 1, pp. 38-49.

Barth, Mary E. & Landsman, Wayne R (1995) *Fundamental Issues Related to Using Fair Value Accounting for Financial Reporting*. Accounting Horizons, vol. 9, no. 4, pp. 97-107.

Bäckström, Anders (2009) *Tuff utmaning att tillämpa IFRS*. Balans, no. 2, pp. 30-32.

Dewing, Ian & Russell, Peter O (2008) *Financial Integration in the EU: the First Phase of EU Endorsement of International Accounting Standards*. Journal of Common Market Studies, vol. 46, no. 2, pp. 243-264.

Gebhardt, Günther, Reichardt, Rolf & Wittenbrink, Carsten (2004) *Accounting for Financial Instruments in the Banking Industry: Conclusions from a Simulation Model*. European Accounting Review, vol. 13, nr. 2, pp. 341-371.

Hitz, Joerg-Markus (2007) *The Decision Usefulness of Fair Value Accounting – A Theoretical Perspective*. European Accounting Review, vol. 16, no. 2, pp. 323-362.

International Accounting Standards Board (2001) *Föreställningsram för utformning av finansiella rapporter*. FAR SRS Förlag AB.

International Accounting Standards Board (2006) *International Financial Reporting Standard – IFRS 7 Finansiella instrument: Upplysningar*. Antagen av EU genom förordning (108/2006/EG) och senast ändrad genom förordning (70/2009/EG). FAR SRS Förlag AB.

International Accounting Standards Board (2008b) *International Accounting Standard - IAS 32 Finansiella instrument: Klassificering*. Antagen av EU genom förordning (1126/2008/EG) och senast ändrad genom förordning (70/2009/EG). FAR SRS Förlag AB.

International Accounting Standards Board (2008c) *International Accounting Standard - IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering*. Antagen av EU genom förordning (1126/2008/EG) och senast ändrad genom förordning (70/2009/EG). FAR SRS Förlag AB.

International Accounting Standards Board (2008d) *International Accounting Standard – IAS 1 Utformning av finansiella rapporter*. Antagen av EU genom förordning (1274/2008/EG) och senast ändrad genom förordning (70/2009/EG). FAR SRS Förlag AB.

Landsman, Wayne R (2007) *Is fair value accounting information relevant and reliable? Evidence from capital market research*. Accounting and Business Research, Special Issue: International Accounting Policy Forum, pp. 19-30.

Langtry, Bruce (1994) *Stakeholders and the Moral Responsibilities of Business*. Business Ethics Quarterly, vol. 4, no. 4, pp. 431-443.

Rayman, Anthony (2004) *Fair value or false accounting?*. Accountancy, vol. 134, no.1334, pp. 82-83.

Thinggaard, Frank (1996) *Mark-to-market accounting, hedge accounting or historical cost accounting for derivative financial instruments? A survey of financial analysts in Denmark*. The European Accounting Review, vol. 5, no. 1, pp. 57-75.

Walton, Peter (2004) *IAS 39: Where Different Accounting Models Collide*. Accounting in Europe, Vol. 1, pp.5-16

Walton, Peter (2006) *A research note, Fair value and executory contracts: moving the boundaries in international financial reporting*. Accounting and Business Research, vol. 36, no. 4, pp. 337-343.

Elektroniska källor

Deloitte (2009a) *IAS PLUS – The IASB structure*.
<http://www.iasplus.com/restruct/restruct.htm> (2009-04-12).

Deloitte (2009b) *IAS PLUS: Summaries of International Financial Reporting Standards – IAS 39 Financial Instruments: Recognition and measurement*.
<http://www.iasplus.com/standard/ias39.htm> (2009-05-19).

Finansinspektionen (2008) *Ändringar i IAS 39 och IFRS 7 om redovisning av finansiella instrument*. http://www.fi.se/Templates/Page____10827.aspx (2009-04-01)

Handelsbanken (2009a) *Om banken – Handelsbanken i korthet*. http://www.handelsbanken.se/shb/INeT/IStartSv.nsf/FrameSet?OpenView&iddef=ombanken&navid=Investor_Relations&sa=/Shb/Inet/ICentSv.nsf/Default/q700BBE2F5D0AE8B2C12571F10024A224 (2009-04-09).

Handelsbanken (2009b) *Om banken – Bankens historia*. http://www.handelsbanken.se/shb/INeT/IStartSv.nsf/FrameSet?OpenView&iddef=ombanken&navid=Investor_Relations&sa=/Shb/Inet/ICentSv.nsf/Default/q700BBE2F5D0AE8B2C12571F10024A224 (2009-04-09).

Handelsbanken (2009c) *Om banken – Bankens organisation – Enheter utanför Norden och Storbritannien*.

http://www.handelsbanken.se/shb/INeT/IStartSv.nsf/FrameSet?OpenView&iddef=ombanken&navid=Investor_Relations&sa=/Shb/Inet/ICentSv.nsf/Default/q700BBE2F5D0AE8B2C12571F10024A224 (2009-04-09).

Handelsbanken (2009d) *Om banken – Bankens organisation*. http://www.handelsbanken.se/shb/INeT/IStartSv.nsf/FrameSet?OpenView&iddef=ombanken&navid=Investor_Relations&sa=/Shb/Inet/ICentSv.nsf/Default/q700BBE2F5D0AE8B2C12571F10024A224 (2009-04-09).

Handelsbanken (2009e) *Årsredovisning 2008*.

[http://www.handelsbanken.se/shb/inet/icentstv.nsf/vlookuppics/investor_relations_hb_08_sv_ar/\\$file/hb08sv_medfoto.pdf](http://www.handelsbanken.se/shb/inet/icentstv.nsf/vlookuppics/investor_relations_hb_08_sv_ar/$file/hb08sv_medfoto.pdf) (2009-04-06)

International Accounting Standards Board (2008a) *Pressrelease 13 oktober 2008. IASB amendments permit reclassification of financial instruments*. <http://www.iasb.org/News/Press+Releases/IASB+amendments+permit+reclassification+of+financial+instruments.htm> (2009-03-31).

International Accounting Standards Board (2008e) *Reclassification of Financial Assets – Amendments to IAS 39 Financial Instruments: Recognition and Measurement and IFRS 7 Financial Instruments: Disclosures*. <http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/BE8B72FB-B7B8-49D9-95A3-CE2BDCFB915F/0/AmdmentsIAS39andIFRS7.pdf> (2009-03-31).

International Accounting Standards Board (2009) *Response to the financial crisis*. <http://www.iasb.org/About+Us/About+the+IASB/Response+to+the+credit+crisis.htm> (2009-03-31).

Nationalencyklopedin (2009a) *Kvalitativ metod*. <http://www.ne.se/lang/kvalitativ-metod> (2009-05-07).

Nationalencyklopedin (2009b) *Kvantitativ metod*. <http://www.ne.se/lang/kvantitativ-metod#> (2009-05-07).

Nationalencyklopedin (2009c) *Validitet*. <http://www.ne.se/lang/validitet/338295#> (2009-05-11).

Nationalencyklopedin (2009d) *Reliabilitet*. <http://www.ne.se/lang/reliabilitet/292172> (2009-05-11).

Nordea (2009a) *Om Nordea – Koncernen i översikt - Nordeas historia – Nordea de senaste åren.* Nordea bildas.
<http://www.nordea.com/Om+Nordea/Koncernen+i+översikt/Nordeas+historia/Nordea+bildas/54482.html> (2009-04-09).

Nordea (2009b) *Om Nordea – Koncernen i översikt – Nordeas historia: Nordea de första åren.*
<http://www.nordea.com/Om+Nordea/Koncernen+i+översikt/Nordeas+historia/Nordea+de+första+åren/867842.html> (2009-04-10).

Nordea (2009c) *Om Nordea – Koncernen i översikt: Fakta och siffror.*
<http://www.nordea.com/Om+Nordea/Koncernen+i+översikt/Fakta+och+siffror/831072.html> (2009-04-10).

Nordea (2009d) *Om Nordea – Koncernen i översikt: Vanliga frågor.*
<http://www.nordea.com/Om+Nordea/Koncernen+i+översikt/Vanliga+frågor/54212.html> (2009-04-10).

Nordea (2009e) *Annual Report 2008.*
http://www.nordea.com/sitemod/upload/root/www.nordea.com%20-%20se/Investorrelations/nordea_annual_report_2008_se.pdf (2009-04-06).

SEB (2009a) *Om SEB - Om SEB - Snabba fakta.*
<http://www.seb.se/pow/wcp/sebgroup.asp?website=TAB1&lang=se> (2009-04-09).

SEB (2009b) *Årsredovisning 2008.* <http://hugin.info/1208/R/1292283/292303.pdf> (2009-04-09).

Swedbank (2009a) *Om Swedbank - Om Swedbank.*
<http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,160065,00.html> (2009-04-08).

Swedbank (2009b) *Om Swedbank - Snabbfakta om Swedbank.*
<http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,195534,00.html> (2009-04-08).

Swedbank (2009c) *Årsredovisning 2008.*
<http://www.swedbank.se/sst/www/inf/out/fil/0,,741551,00.pdf> (2009-04-27).

Wilke, Björn (2008) *Problemet med marknadsvärde.* Dagens Industri, 19 november.
<http://www.ad.se.ezproxy.ub.gu.se/aa/aa.php?zbwsession=0100460050060000645913> (2009-04-22)

Öhrlings PricewaterhouseCoopers (2008) *Finansiell rapportering – En genomgång av svenska börsbolags årsredovisningar 2007 upprättade enligt IFRS.*
<http://www.pwc.com/extweb/pwcpublications.nsf/docid/EF84AA62DB12D9CB8025750D005410B2> (2009-03-31).